

V Praze dne 30. ledna 2025
Č. j.: MPO 13328/25/01600
MIPOX04FIT1V

Metodické stanovisko č. 4 – k novému nařízení č. 2024/2509 Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) ze dne 23. září 2024, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (finanční nařízení) a k organizačním změnám provedeným na Ministerstvu průmyslu a obchodu

Vážené paní, vážení pánové,

z důvodu zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie a vydání nového **nařízení č. 2024/2509 Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) ze dne 23. září 2024, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (Finanční nařízení)** se odkaz na nařízení č. 2018/1046 mění na odkaz na nařízení č. 2024/2509 v metodických pokynech pro Národní plán obnovy (dále také „NPO“) na následujících místech:

- Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026 (dále také „MP RF“) - str. 9 - kap. 1.1, str. 35 - kap. 8, str. 58 - kap. 9.1, poznámka pod čarou.
- Příloha č. 4 MP RF – Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů ve vztahu k poskytovateli podpory.
- Příloha č. 5 MP RF – Vzorové čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů.

- Příloha č. 6 MP RF – Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů v průběhu zadávacího řízení.
- Metodický pokyn pro nesrovnalosti pro Národní plán obnovy na období 2021-2026 - str. 6 - kap. 1.1, str. 12 - kap. 3.4.

V příloze č. 4 Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů ve vztahu k poskytovateli podpory je dále upravena z důvodu zjevné nesprávnosti stavba věty obsahující citaci čl. 61 finančního nařízení.

Upravené přílohy Metodického pokynu systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026 č. 4 Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů ve vztahu k poskytovateli podpory, č. 5 Vzorové čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů a č. 6 Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů v průběhu zadávacího řízení jsou přílohou tohoto metodického stanoviska.

Dále jsou v souvislosti se změnou organizační struktury na Ministerstvu průmyslu a obchodu provedeny následující změny:

- Seznam zkratk – zkratka 61600 pro Odbor koordinace NPO Sekce fondů EU MPO je nahrazena zkratkou 01600 pro Odbor koordinace NPO.
- Metodický pokyn pro publicitu a komunikaci pro Národní plán obnovy na období 2021-2026 - str. 6 - kap. 2.1 - text: „ze sekce Fondů EU (61600)“ se nahrazuje textem: „z odboru koordinace NPO (01600)“.
- Metodický pokyn řídicích a kontrolních systémů pro Národní plán obnovy na období 2021-2026 - str. 10/11 - kap. 3.3 - původní text:

Základní struktura ŘV NPO:

- předseda – jmenován ministrem průmyslu a obchodu
- místopředseda – NM Sekce fondů EU na MPO, ustanoven statutem ŘV NPO;
- členové – jmenování jednotlivými VK na základě dopisu NM sekce 61000 tj. místopředsedy ŘV NPO, navýšení počtu členů musí probíhat v souladu a za dodržení podmínek stanovených ve statutu a jednacím řádu ŘV NPO.

se nahrazuje textem:

Aktualizace výše uvedených základních dokumentů ŘV NPO jsou prováděny usnesením vlády. Struktura ŘV NPO je popsána ve statutu ŘV NPO.

- Metodický pokyn řídicích a kontrolních systémů pro Národní plán obnovy na období 2021-2026 str. 15 - kap. 4.2.2 - původní text:

MPO-DU a náměstek příslušné sekce (Sekce fondů EU), kam MPO-DU spadá, zajišťují funkce související s přípravou Souhrnné žádosti o výplatu finančních prostředků vč. přípravy a potvrzení Management declaration za členský stát.

se nahrazuje textem:

MPO-DU (Odbor koordinace Národního plánu obnovy) zajišťuje činnosti související s přípravou Souhrnné žádosti o výplatu finančních prostředků. Formuláře request for payment a management declaration podepisuje ministr nebo jím pověřený oprávněný zaměstnanec ministerstva.

Zároveň Vás informujeme o změně domény webových stránek Národního plánu obnovy na <https://planobnovy.gov.cz> a webových stránek vizuální identity Národního plánu obnovy na <https://designmanual.planobnovy.gov.cz>. Tato změna se týká odkazů na uvedené webové stránky ve všech metodických pokynech pro NPO.

Toto metodické stanovisko nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu. Metodické pokyny, kterých se změny dotknou, budou adekvátně upraveny při nejbližší aktualizaci.

S pozdravem

Přílohy:

Příloha č. 4 MP RF – Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů ve vztahu k poskytovateli podpory

Příloha č. 5 MP RF – Vzorové čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů

Příloha č. 6 MP RF – Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů v průběhu zadávacího řízení

**MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU
ČESKÉ REPUBLIKY**

**Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“
pro Národní plán obnovy na období 2021–2026**

Verze 7.0

s účinností od 30. 10. 2024

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR

Odbor koordinace Národního plánu obnovy

Politických vězňů 931/20

112 49 Praha 1

E-mail: npo@mpo.cz

Obsah

PŘEHLED VERZÍ METODICKÉHO POKYNU	5
ÚVOD	6
DEFINICE POJMŮ	8
1. PŘEHLED ZÁKLADNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ.....	9
1.1 Vybraná související legislativa EU	9
1.2 Přehled vybraných zákonů ČR	10
2. ZÁKLADNÍ PRINCIPY SYSTÉMU VAROVNÝCH SIGNÁLŮ	12
2.1 Varovné signály	12
2.2 Systém varovných signálů v rámci provádění NPO	12
3. PRINCIPY PRO IMPLEMENTACI	14
3.1 Obecné principy.....	14
4. ŘÍZENÍ RIZIK (ANALÝZA RIZIK)	16
4.1 Základní pojmy používané při řízení rizik	17
4.2 Procesní řízení rizik.....	18
4.3 Hodnocení rizik.....	18
4.4 Matice rizik	19
4.5 Snižování rizika a kontrolní mechanismy.....	19
4.5.1 Kritická významnost rizika	20
4.5.2 Vysoká významnost rizika	20
4.5.3 Střední významnost rizika.....	20
4.5.4 Nízká významnost rizika	21
4.6 Aktualizace přezkoumání rizik	21
5. ANALÝZA A ŘÍZENÍ RIZIK VE VZTAHU K SYSTÉMU „RED FLAGS“	22
5.1 Výběr vzorku.....	23
6. DALŠÍ KONTROLNÍ MECHANISMY.....	25
6.1 Kontrolní systém.....	25
6.2 Principy pro zajištění transparentnosti při poskytování podpor	25
6.2.1 Zápis skutečných majitelů (žadatele) v evidenci skutečných majitelů	25
6.3 Evidence přidělených podpor a souvisejících údajů dle čl. 22 Nařízení RRF.....	26
7. PRINCIPY PRO VYLOUČENÍ RIZIKA DVOJÍHO FINANCOVÁNÍ A KOMPLEMENTARITA FINANCOVÁNÍ	
28	

8. PRINCIPY PRO VYLOUČENÍ RIZIKA STŘETU ZÁJMŮ	34
8.1 Aplikace čl. 61 Finančního nařízení u dotčených subjektů NPO v implementační struktuře	34
8.1.1 Doplnující informace ke střetu zájmů z rodinných a citových důvodů.....	38
8.1.2 Doplnující informace ke střetu zájmů z důvodů jiného přímého či nepřímého osobního (rodinného) zájmu	39
8.1.3 Zainteresané osoby u dotčených subjektů NPO a veřejných činitelů	40
8.1.4 Povinnosti dotčených subjektů NPO	41
8.1.5 Povinnosti žadatelů/příjemců ve vztahu k čl. 61 Finančního nařízení a opatření ze strany dotčených subjektů NPO	49
8.1.6 Vztah čl. 61 Finančního nařízení a směrnice o zadávání veřejných zakázek	50
8.1.7 Ověřování střetu zájmů na úrovni MPO-DU.....	51
8.2 Aplikace zákona 159/2006 Sb., o střetu zájmů	52
8.3 Střet zájmů u finančních nástrojů	55
9. PRINCIPY PRO VYLOUČENÍ RIZIKA PODVODŮ A KORUPCE.....	56
9.1 Legislativa EU definující podvod	58
9.2 Legislativa definující dotační podvod.....	58
9.3 Legislativa EU definující korupci.....	59
10. VÝČET POVINNOSTÍ, VHODNÝCH OPATŘENÍ A DOPORUČENÍ.....	60
11. PRINCIPY SLEDOVÁNÍ A KONTROLY ZPŮSOBILOSTI VÝDAJŮ NA ÚROVNI OPERACE.....	62
11.1 Věcná způsobilost výdajů a jejich přiměřenost.....	62
11.2 Časová způsobilost výdajů	63
11.3 Vykazování výdajů.....	63
12. ZKRATKY.....	65
13. SEZNAM PŘÍLOH	66

PŘEHLED VERZÍ METODICKÉHO POKYNU

Verze	Datum účinnosti
1.0 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	1. 2. 2022
2.0 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	11. 5. 2022
3.0 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	21. 11. 2022
3.1 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	25. 1. 2023
4.0 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	18. 07. 2023
5.0 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	28. 11. 2023
6.0 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	26. 3. 2024
7.0 - Metodický pokyn systému varovných signálů „RED FLAGS“ pro Národní plán obnovy na období 2021–2026	30. 10. 2024

ÚVOD

Tento metodický pokyn (dále jen „MP“) upravuje základní principy v oblasti tzv. systému varovných signálů neboli „**RED FLAGS**“ a dále se zabývá oblastí řízením rizik, vč. snižování rizika nastavením vhodných kontrolních mechanismů. Základním účelem MP je přesněji definovat principy předcházení, odhalování a nápravy spojené se systémem varovných signálů a princip včasné identifikace rizika a jeho účinné řízení. Ke splnění těchto povinností jsou VK/SI povinni do provádění NPO zavést kontrolní a verifikační systémy, které RED FLAGS reflektují, a nastavit systém hodnocení rizik, který bude ze strany VK/SI průběžně řízen.

Tento MP nabývá platnosti a účinnosti od data schválení ŘV NPO. Tento MP se vztahuje na všechna opatření a milníky a cíle (dále jen „M/T“) a operace spojené s NPO. Interní metodiky je nutné uvést do souladu s tímto MP, **a to v souladu s Akčním plánem dle čl. 61 Finančního nařízení pro Národní plán obnovy na období 2021–2026.**

Tento MP je závazný pro:

- 1) MPO-DU,
- 2) MF,
- 3) Členy ŘV NPO,
- 4) VK/SI zapojené do NPO.

MP upravuje základní pravidla pro VK, SI a další subjekty, které jsou povinné dále uváděné povinnosti zapracovat do všech svých souvisejících a navazujících interních metodických dokumentů a právních aktů, a tím zajistit povinnou informovanost a zabránění vzniku závažných nesrovnalostí, a to mj. i u žadatele o podporu a příjemce podpory (dále jen „žadatel“ a/nebo „příjemce“).

Mezi jednotlivými aktualizacemi pokynu mohou být v určitých případech vydávána metodická stanoviska či vysvětlení ze strany MPO-DU, která jsou pro VK/SI závazná. Metodická stanoviska budou v následující aktualizaci zapracována do textu metodického pokynu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 stanovuje nepřekročitelný rámec pro provádění RRF, který je základem pro tento MP a stanovuje i pravidla pro poskytování podpory.

- **Čl. 5 - Horizontální zásady**

Tento čl. stanovuje, že:

- podpora z Nástroje nesmí, až na řádně odůvodněné případy, nahrazovat opakující se výdaje rozpočtu členského státu;
- z Nástroje se podporují pouze reformy/investice, které dodržují zásadu „významně nepoškozovat“ (DNSH princip).

- **Čl. 9 – Adicionalita a doplňkové financování**

Tento čl. stanovuje, že:

- reformy a investice podpořené z Nástroje mohou obdržet podporu z jiných programů a nástrojů Unie za předpokladu, že nepokrývá stejné výdaje (dvojitý financování). Tzn., že činnosti prováděné za účelem dosažení M/T v rámci RRF, nejsou financovány z jiných fondů EU, tedy jiné fondy EU nepokrývají stejné náklady.

- **Čl. 22 – Ochrana finančních zájmů Unie**

Tento čl. stanovuje, že:

- povinnost členského státu přijmout opatření k ochraně finančních zájmů Unie, zejména pokud jde o předcházení podvodům, korupci, dvojímu financování a střetu zájmů a jejich odhalování a nápravu.

DEFINICE POJMŮ

Definice pojmů využívaných v rámci MP jsou uvedeny v samostatném dokumentu s názvem „Slovník pojmů užívaných v dokumentaci pro Národní plán obnovy na období 2021–2026“.

1. PŘEHLED ZÁKLADNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Právní předpisy a dokumenty, ze kterých tento MP vychází, a které jsou uvedeny v přehledu, je nutné vždy používat v platném a účinném znění. Případné novelizace budou zapracovávány formou aktualizací a revizí dokumentu. MPO-DU zodpovídá za zajištění informovanosti o platném znění předpisů EU VK a následně VK zodpovídá za předání informací SI a jejich zaměstnancům.

1.1 Vybraná související legislativa EU

Označení	Název
2021/241	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (dále jen „Nařízení RRF“)
2023/435	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES
2018/1046	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (dále jen „Finanční nařízení“)
2021/C 121/01	Sdělení Komise Pokyny k zabránění střetu zájmů a jeho řešení podle Finančního nařízení
2021/C 58/01	Oznámení Komise Technické pokyny k uplatňování zásady „významně nepoškozovat“ podle nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost
2020/2092	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie
2015/849	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu

2020/852	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic
2012/C 326/01	Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění)
2988/95	Nařízení Rady (ES, Euratom) ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství
2014/24/EU	Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES

1.2 Přehled vybraných zákonů ČR

Do níže uvedeného přehledu patří zejména:

Zákon č.	Název
159/2006 Sb.	o střetu zájmů
218/2000 Sb.	o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
250/2000 Sb.	o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
304/2013 Sb.	o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
320/2001 Sb.	o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)
563/1991 Sb.	o účetnictví
253/2008 Sb.	o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
40/2009 Sb.	trestní zákoník

104/2000 Sb.	o Státním fondu dopravní infrastruktury
211/2000 Sb.	o Státním fondu podpory investic
388/1991 Sb.	České národní rady o Státním fondu životního prostředí České republiky
134/2016 Sb.	o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“)
130/2002 Sb.	o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje)
245/2022 Sb.	o evidenci skutečných majitelů, kterým se mění zákon 37/2021 Sb.
499/2004 Sb.	o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů
234/2014 Sb.	o státní službě
262/2006 Sb.	Zákoník práce
500/2004 Sb.	Správní řád

2. ZÁKLADNÍ PRINCIPY SYSTÉMU VAROVNÝCH SIGNÁLŮ

2.1 Varovné signály

Varovným signálem neboli „RED FLAGEM“ je zejména taková situace, která indikuje riziko vzniku závažných nesrovnalostí, tj. podvodů, korupce, dvojího financování, střetu zájmů, případně jiných typů incidentu při provádění Nástroje, které by byly v rozporu se samotným Nařízením RRF nebo s právem EU a ČR.

Varovné signály identifikuje na úrovni komponent sám VK/SI, event. MPO-DU. S tím spojená zjištění může učinit i AO MF, případně jiný kontrolní subjekt. Varovný signál je pouze počátek procesu hlubšího prověřování. Než je dosaženo stavu potvrzení nesrovnalosti¹ je nutné provést řadu dalších procesů a prověření (např. kontrolu na místě, administrativní ověření) včetně komunikace s orgány činnými v trestním řízení nebo dalšími správními orgány.

2.2 Systém varovných signálů v rámci provádění NPO

Varovný signál vede kontrolory VK/SI k přijetí následujících opatření:

- vyjmutí dané operace z vykazování vůči MPO-DU a z podpory z RRF do doby objasnění/nápravy zjištěné situace;
- pozastavení právě prováděné administrace operace v souladu s interními předpisy každého VK/SI;
- prověřování operace/í daného žadatele v rámci dostupných veřejných rejstříků např. prostřednictvím ARACHNE, ARES, ReD, OR, CRIBIS, RBO a jiné, provedení kontroly operace v místě realizace, případně dalšímu prověřování směřujícímu k objasnění zjištěné situace;
- prověření, zda indikované riziko má nebo může mít negativní dopad a případně poté postupovat dle platných předpisů (např. provést odnětí dotace dle § 15 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) u dané reformy/investice nebo odstoupit od smlouvy u veřejné zakázky a vymáhat dosud

¹ Definice pojmu nesrovnalost pro potřeby NPO viz Metodický pokyn finančních toků pro Národní plán obnovy na období 2021 - 2026.

vyplacené peněžní prostředky dle § 15 nebo § 14f rozpočtových pravidel, popř. aplikovat jiný postup zavedený národní legislativou);

- v případě zjištění varovného signálu, který indikuje riziko podvodu, korupce, dvojího financování nebo střetu zájmů a který po dalším zkoumání vede k oznámení o podezření na nesrovnalost (nesrovnalosti), je VK/SI povinen informovat o tomto MF – CKB AFCOS a MPO-DU. Následně, dle fáze operace, podnikne nezbytné a příslušné kroky, a to v souladu s platnou legislativou a Metodickým pokynem pro nesrovnalosti pro Národní plán obnovy na období 2021-2026. Další zjištění vyplývající z auditů/kontrol jsou součástí hlášení vůči MPO-DU v rámci pravidelného reportingu (Monitorovací zpráva průběžná, Monitorovací zpráva Žádost o výplatu).

Operace nebo výdaje (části výdaje), u kterých byla identifikována nesrovnalost z kategorie nesrovnalostí popisovaných v tomto MP, by neměla být zahrnuta do Monitorovací zprávy Žádost o výplatu. Pokud takováto operace nelze vyjmout, je nutné na ni upozornit a popsat celý proces řešení a nápravy. V případě dvojího financování se nezahrnutí do Monitorovací zprávy Žádost o výplatu netýká celé operace, ale výdaje(ů) nebo části výdaje(ů), u nichž bylo dvojí financování zjištěno a prokázáno. Zahrnout lze operace, u nichž došlo k nápravě (např. neproplacení, krácení nebo navrácení dotčených částek) v souladu s národní legislativou. V rámci přípravy Souhrnné žádosti o výplatu finančních prostředků je nutné informace o zjištěných nesrovnalostech včlenit do „Management declaration“ a v následujících souhrnných žádostech o výplatu finančních prostředků informovat o dalším řešení již hlášených případů.

Varovné signály mohou být zjištěny v jakékoliv fázi provádění Nástroje. Jejich sledování, především na úrovni jednotlivých operací, je základním předpokladem pro plynulé a bezproblémové provádění celého Nástroje v souladu s právními předpisy EU a ČR. Operace realizované v rámci reformy a investic musí splňovat ochranu finančních zájmů EU po celou dobu realizace. V případě, že budou operace realizovány i po splnění M/T (např. splněním cíle je vydání právního aktu), platí tato povinnost do doby ukončení celé operace.

VK/SI jsou povinni systém „RED FLAGS“ používat a zapracovat do všech interních předpisů, které upravují řídicí a kontrolní systémy dané komponenty. Vzhledem k povinnostem daných SI, musí být ze strany VK zajištěn a nastaven funkční metodický systém kontrol, přičemž samotné provádění kontrol mohou delegovat na další SI. VK jsou povinni průběžně dohlížet na tento systém a v nutných případech jej dále upravovat nebo ukládat provedení úprav SI.

3. PRINCIPY PRO IMPLEMENTACI

3.1 Obecné principy

Obecné principy uvedené v tomto MP, které vychází z Nařízení RRF musí být vždy u všech operací dodrženy, a to i v případě, že daná operace byla zahájena před účinností tohoto MP².

Pro výběr operací vhodných k podpoře musí VK/SI nastavit standardizovaný postup, který bude transparentním způsobem vyhodnocovat a vybírat vhodné operace (způsobilé k poskytnutí podpory dle příslušné výzvy/programu podpory) na základě předem daných kritérií.

VK/SI, kteří využívají ex-ante financování operací na národní úrovni, musí zajistit plný soulad se všemi nastavenými pravidly a předpisy u veškerých operací, jež předkládají k vykazání a proplacení finanční podpory v rámci RRF. U této specifické formy financování je možné provádět některé kontrolní úkony v pozdější fázi implementace operací, nikoliv nezbytně nutně před jejich výběrem a schválením k podpoře. Příkladem, kdy mohou být některé úkony prováděny později, je ověření dvojího financování u konkrétních výdajů či kontrola střetu zájmů (dodavatel vs. zadavatel), pokud je dodavatel vybírán později.

VK/SI jsou povinni tento systém detailně popsat v interních předpisech/pokynech a zajistit, aby s ním byli seznámeni:

- všichni jejich zaměstnanci zapojení do implementace (např. prostřednictvím interních školení);
- potenciální žadatelé (prostřednictvím výzvy/programu podpory);
- potenciální účastníci zadávacího řízení³;

a to v čase dostatečném pro správné provádění kontroly jednotlivých fází operace, přípravu žádostí o podporu, resp. nabídek. Klíčové je především seznámení žadatelů, případně i dalších subjektů (účastníci zadávacího řízení, dodavatelé) s principy systému „RED FLAGS“ již ve fázi příprav jednotlivých operací tak, aby všem žadatelům byla v předstihu známá veškerá pravidla, a mohl tak být zajištěn plný soulad prováděných operací s příslušnými pravidly. V případě, že operace jsou již realizovány

² V případě, že operace jsou již realizovány před vydáním tohoto MP, nelze podmínku informování v předstihu dodržet, informační povinnost VK/SI v tomto případě splní dodatečně bez zbytečného odkladu po vydání MP.

³ V případě, že je v rámci reformy či investice realizováno zadávací řízení z úrovně VK/SI.

před vydáním tohoto MP, nelze podmínku informování v předstihu dodržet, informační povinnost VK/SI v tomto případě splní dodatečně bez zbytečného odkladu po vydání MP.

Pro kontrolu implementace nastavení systému „RED FLAGS“ a zpracování bodů tohoto MP do všech interních předpisů, které upravují řídicí a kontrolní systémy dané komponenty je pro VK/SI vytvořena Příloha č. 1 – Kontrolní list pro kontrolu „RED FLAGS“. Tento kontrolní list může být VK/SI přizpůsoben podmínkám implementace konkrétních opatření. VK/SI musí zajistit, že bude provedena kontrola v rozsahu otázek obsažených v kontrolním listě. Kontrola prováděná na základě dané kontrolní otázky může být ověřována pouze na reprezentativním vzorku operací.

MPO-DU provede ověření této skutečnosti u VK, zda příslušné kontrolní otázky jsou v ŘKS příslušného VK řádně zohledněny. MPO-DU je oprávněna provést u VK/SI 1x ročně ověření nastavení ŘKS, které se bude týkat speciálně vybrané oblasti dle priority a závažnosti, popř. na základě doporučení auditů (např. dvojí financování, střet zájmů).

Primárním účelem vytvoření Kontrolního listu pro kontrolu „RED FLAGS“ je sebehodnocení vlastníka komponenty v oblasti RED FLAGS.

Dále VK/SI musí mít popsány a vysvětleny principy a postupy výběru a analýzy/hodnocení rizik ve svých interních materiálech (řídicím a kontrolním systému, metodických pokynech apod.).

4. ŘÍZENÍ RIZIK (ANALÝZA RIZIK)

Řízení rizik je proces, při němž se snažíme zamezit působení již existujících nebo budoucích faktorů a navrhujeme řešení, která pomáhají eliminovat účinek nežádoucích vlivů. Zároveň se jedná o nikdy nekončící proces, který trvá stejně dlouho jako existují aktiva, jež je potřeba chránit. Některá rizika nelze eliminovat trvale a zcela, proto je nutné implementovat řízení rizik, jelikož se jedná o permanentní činnost, která umožní snížit ztráty případně jiné následky vyvolané rizikovými událostmi.

Při řízení rizik vychází organizace z hlavních principů řízení rizik:

1. princip organizačního oddělení dohledu nad riziky od výkonných činností,
2. princip prosazování pravidel veřejné správy,
3. princip „včasného varování“ spočívající ve včasném vydání výstražného signálu o zvýšené rizikovosti monitorované oblasti,
4. princip konsolidace rizik přes všechny dílčí oblasti jejich vzniku,
5. princip transparentní komunikace o rizicích zainteresovaným stranám,
6. princip provázanosti řízení rizik s procesy strategického řízení v rámci VK/SI,
7. princip pravidelného monitorování a hodnocení.

Analýzou rizik ve sledované oblasti se rozumí identifikace a vyhodnocení významnosti rizik, která je podkladem pro rozhodnutí o nutnosti zabývat se identifikovanými riziky pro určitou oblast, nastavení vhodných opatření ke snížení těchto rizik a pro sestavení plánu kontrol. VK/SI provádějí analýzu rizik za sledované oblasti vždy před zpracováním nebo aktualizací plánu kontrol. VK/SI zahrnují do analýzy rizik sledovaných oblastí všechny jim známé rizikové faktory a určují jejich významnost z pohledu dopadu a pravděpodobnosti výskytu.

VK/SI provádějí analýzu rizik ve čtyřech základních krocích:

- a) u každého rizika stanoví pravděpodobnost výskytu, míru dopadu a vypočtenou významnost,
- b) stanoví míru významnosti, od které je riziko považováno za nejvýznamnější,
- c) stanoví individuální opatření k eliminaci rizika.,

Na základě zhodnocení všech rizik VK/SI rozhodne o úpravě zavedených mechanismů (např. aktualizace plánu kontrol).

4.1 Základní pojmy používané při řízení rizik⁴

Aktivum – cokoliv, co má pro organizaci hodnotu, která může být zmenšena působením hrozby. Mohou být hmotná, ale i nehmotná.

Hrozba (nebezpečí) – zdroj negativní události, síly, osoby či aktivity, která chce nebo může poškodit nějakou hodnotu (=aktivum). Způsobuje nežádoucí jev – škodu, ztrátu, nežádoucí změnu. Hrozba využívá zranitelnosti a způsobuje rizika (škody).

Zranitelnost – slabina či nedostatek aktiva. Je to vlastnost aktiva, která umožňuje uplatnění hrozby. Zranitelnost je charakterizována pomocí dvou faktorů – citlivost (náchylnost ke způsobení rizika) a kritičnost (význam aktiva pro organizaci, jednotlivce nebo systém).

Opatření – postup, proces nebo technický prostředek pro zmírnění působení hrozby, snížení zranitelnosti nebo dopadu hrozby.

Riziko – jev nebo událost, která může, ale nemusí nastat. Tedy vzniká s určitou pravděpodobností, v určité době a pokud nastane, způsobí určitou ztrátu. Rizika nelze eliminovat, proto je nutné implementovat řízení rizik, jelikož se jedná o permanentní činnost, která umožní snížit ztráty případně jiné následky vyvolané rizikovými událostmi. Rizika jsou nedílnou součástí každé činnosti v chodu každé organizace.

Významnost rizika – relativní důležitost rizika pro organizaci, která je zpravidla vyjádřena součinem pravděpodobnosti rizika a dopadu rizika. Pro účely tohoto MP numerické vyjádření součinu pravděpodobnosti a dopadu rizika.

Zbytkové (reziduální) riziko – je takový stupeň rizika, že je pro organizaci přijatelná a není nutné nastavovat opatření k jeho dalšímu snižování (je tak malé, že nepřesáhne referenční úroveň).

Referenční úroveň – hranice významnosti rizik, která určuje to, zdali je zbytkové riziko, tj. riziko má nižší hodnotu významnosti, než byla stanovena referenční úroveň.

Pravděpodobnost – jak často a s jakou jistotou může daná hrozba působit na klíčový proces.

Dopad – vydefinování významnosti vlivu nebo škody dané hrozby na aktivum/organizaci.

⁴ Bližší informace lze získat z Příručky dobré praxe kontroly finančních prostředků, kterou vydala CHJ MF: <https://www.mfcr.cz/cs/kontrola-a-regulace/rizeni-a-kontrola-verejnych-financi/sprava-poskytovanych-prostredku/metodicke-materialy-a-stanoviska/2021/prirucka-dobre-praxe-kontroly-financnich-42326>

4.2 Procesní řízení rizik

V první fázi implementace procesu řízení rizik musí jasně definovat aktiva a k nim přiřadit hrozby, které mohou na aktivum negativně působit a mohou ho ohrožovat. Po vydefinování těchto dvou údajů lze identifikovat jednotlivá rizika.

Příklad: *Aktivum* = informační systém pro zajištění administrace a čerpání dotačního programu. *Hrozba* = kybernetický útok na informační systém. *Riziko* = Nedostupnost informačního systému pro zajištění administrace a čerpání dotačního programu z důvodu kybernetického útoku (např. ransomware).

Identifikace rizik může probíhat ve spolupráci s více útvary a toto je žádoucí, zvláště pokud riziko přesahuje do více útvarů nebo v něm figurují další zainteresované osoby/organizace. Nebo mohou být rizika odhalena prostřednictvím nezávislého subjektu, jako je interní audit organizace v rámci realizace kontrolní/auditní zakázky.

Na základě těchto informací vzniká katalog rizik v informačním systému AIS MPO DU.

4.3 Hodnocení rizik

Pokud má organizace identifikována rizika, je potřeba je řádně vyhodnotit prostřednictvím dvou kritérií, a to pravděpodobností vzniku rizika a dopadu rizika. Hodnotitel (může jich být i vícero) musí hodnotit reálně a zobrazit tak racionální pohled na rizika.

Více hodnotitelů může přispět k zrealizování daného hodnocení, jelikož zde může probíhat konfrontační fáze odlišného přístupu hodnotitelů.

Hodnocení probíhá v pěti stupních pro pravděpodobnost i dopad.

Hodnota	Pravděpodobnost	Dopad
1	Výskyt je téměř nemožný	Zanedbatelný
2	Výskyt je možný	Nevýznamný
3	Výskyt lze označit za občasný	Střední
4	Výskyt lze označit za častý	Významný
5	Výskyt hraničí s jistotou	Krizový

Ke každému riziku je tedy potřeba přiřadit číselnou hodnotu jak pro kritérium pravděpodobnosti, tak číselnou hodnotu pro kritérium dopadu.

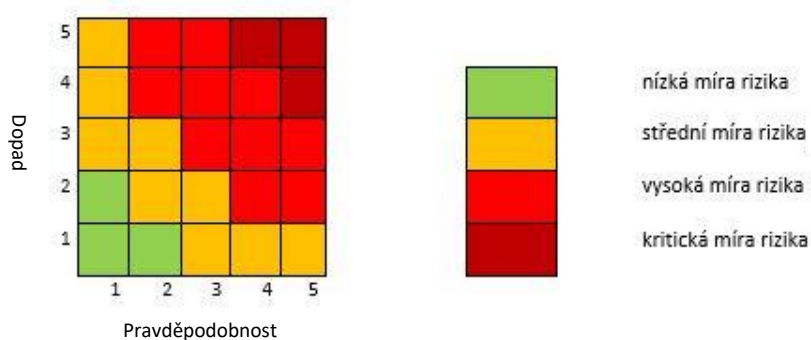
Pravděpodobnost*Dopad = VÝZNAMNOST RIZIKA

Proces pochopení povahy rizika a stanovení jeho úrovně je základem analýzy rizik a systému řízení rizik.

4.4 Matice rizik

Jedná se o tzv. matici dopadů a pravděpodobností s cílem získat informace o významnosti rizika. Zároveň je to stanovení rizikového apetitu organizace. Rizikový apetit vnímáme jako generické prohlášení vrcholového managementu organizace ohledně ochoty akceptovat jen rizika do určité výše. Umístěním hodnot pravděpodobnosti a dopadu rizika na matici tak získá organizaci informaci o „kategorii“ významnosti rizika.

Matice využívaná v rámci hodnocení rizik NPO:

Při hodnocení rizik v rámci provádění analýzy rizik před přijetím opatření na jejich eliminaci jsou hodnocena tzv. inherentní rizika (tj. bez zohlednění již existujících či uvažovaných opatření). Při stanovení reziduálního rizika je pak naopak nutno brát v úvahu všechna opatření, která jsou již implementována. Ale nejsou zohledňována opatření, která jsou v plánu realizována nebo jsou teprve ve fázi přípravy, či probíhá jejich implementace, jelikož jejich vliv nelze ještě reálně zhodnotit.

4.5 Snižování rizika a kontrolní mechanismy

Pro snižování rizik musí být použity vhodné nástroje, a to s ohledem na situaci, kdy je nejvýhodnějším a nejméně nákladným způsobem dosaženo cíle v podobě snížení či úplné eliminace rizika. Způsoby zvládání rizik by se měly vybírat na základě výstupu z hodnocení rizik, očekávaných nákladů na implementaci a očekávaných přínosů plynoucích z těchto způsobů.

Základní pravidla a minimální požadavky na kontrolní mechanismy/ opatření pro jednotlivé kategorie významnosti rizik jsou stanoveny níže.

4.5.1 Kritická významnost rizika

Jedná se o významnost rizika v intervalu 20–25, kterých riziko dosahuje. A vzhledem ke kritičnosti situace je nutné přijmout okamžité zahájení řešení nápravy pro snížení rizika. Minimální opatření pro tyto významnosti rizika:

- Akční plán pro snížení tohoto rizika s jasnými postupy, odpovědnostmi a termíny pro daná vydefinovaná opatření.
- Nastavení pravidelných reportingů v rámci organizace o vývoji tohoto rizika a jeho průběžný monitoring.
- Informování vedení organizace o těchto rizicích vč. akčních plánů a potřebných zdrojů pro realizaci opatření, vč. vymezení dopadů v případě nerealizace.
- Min. 1x ročně informovat interní audit/kontrolu organizace o těchto rizicích s návrhem na zařazení do kontrolního /auditního plánu organizace.

4.5.2 Vysoká významnost rizika

Jedná se o významnost rizika v intervalu 8-19, kterých riziko dosahuje. Jedná se o riziko, které vyžaduje přijetí vhodných opatření pro jeho snížení. Minimální opatření pro tyto významnosti rizika:

- Stanovení opatření pro mitigaci (zmírňování dopadů) tohoto rizika s odpovědnostmi a termíny pro daná vydefinovaná opatření.
- Tato opatření budou průběžně vyhodnocována min. 4x ročně a případně bude úroveň rizika přehodnocena anebo nastavena nová opatření pro jeho snížení.

4.5.3 Střední významnost rizika

Jedná se o významnost rizika v intervalu 3-7, kterých riziko dosahuje. Jedná se o riziko, kde přijetí opatření není povinné. Riziko musí být min. 2x ročně posouzeno a případně přehodnocena jeho pravděpodobnost a dopad. Nicméně v případě nepřijetí žádných opatření je potřeba informovat

vedení organizace vč. důvodu nepřijetí těchto opatření. Samotné řízení přijatých opatření (formu) si určuje organizace sama.

4.5.4 Nízká významnost rizika

Jedná se o významnost v intervalu 1–2, kterých riziko dosahuje. Jedná se o riziko, které není nijak významné a je možné ho vnímat jako reziduální riziko, ke kterému není potřeba přijímat opatření. Není vyřazeno z evidence tzv. katalogu rizik, a pouze se monitoruje (max. 2x ročně), zdali nevstoupí do vyšší významnosti rizika.

4.6 Aktualizace přezkoumání rizik

K aktualizaci katalogu rizik dochází min. 2x ročně, nicméně je žádoucí, aby byla rizika řízena průběžně a byl monitorován jejich vývoj tak, aby se mohlo aktivně reagovat v případě neúčinnosti opatření nebo zvýšení pravděpodobnosti/dopadu rizika.

K přezkoumání pravděpodobnosti, dopadu a stavu rizika by mělo docházet při každé významné změně, která dopadá na aktivum. Může se jednat např. o:

- organizační změna,
- zásadní změna procesu (např. zapojení dalšího subjektu),
- implementace informačního systému,
- automatizace procesu,
- výstupy z kontroly nebo auditu a identifikace zjištění.

5. ANALÝZA A ŘÍZENÍ RIZIK VE VZTAHU K SYSTÉMU „RED FLAGS“

Analýza rizik je vhodným nástrojem pro nastavení jednotlivých opatření v souvislosti se systémem „RED FLAGS“ a jejich dalšímu přizpůsobování a aktualizaci v čase.

Analýza rizik vždy musí obsahovat:

- minimální stanovení rizik a indikátorů dvojího financování, korupce, podvodu a střetu zájmů (čl. 22 Nařízení RRF, blíže viz Příloha č. 2 tohoto MP);
- stanovení podrobných nápravných opatření a postupů pro jejich podrobnější prověření včetně uvedení osoby, která je zodpovědná za zhodnocení přijatých opatření a časového rámce, kdy bude splnění nápravného opatření dosaženo;
- uvedení následných procesních kroků (např. pozastavení procesu, odnětí/zamítnutí dotace, vymáhání již vyplacených prostředků, podání oznámení OLAF, EPPO a orgánům činným v trestním řízení – Policie ČR, podnět pro zahájení trestního stíhání a další postupy zavedené dle národní legislativy, je-li to relevantní).

Tímto indikativním výčtem, není dotčeno uplatnění indikace dalších rizik, která již VK/SI využívá v rámci stávající kontrolní činnosti a která jsou obvyklá při implementaci reforem a investic, běžných pro danou komponentu, a která vyplývají z charakteru operací. Jednotlivé typy rizik jsou obsaženy v příloze č. 2 tohoto MP – Vzorové případy „RED FLAGS“ a popis typů rizik.

Analýza rizik musí obsahovat datum, ke kterému byla vyhotovena, podpisy zpracovatele a schvalovatele, popř. dalších relevantních osob podílejících na sestavování/schvalování. Analýza rizik musí být zároveň projednaná a musí s ní být poté seznámeny veškeré relevantní osoby.

Analýza rizik se obvykle provádí na úrovni jednotlivých komponent a rozděluje druhy operací do jednotlivých kategorií, přičemž každé kategorii je přiřazena významnost rizika (interval od – do), a to dle závažnosti a četnosti výskytu. V případech, kdy jsou operace z hlediska analýzy rizik homogenní, není třeba je dále rozdělovat do kategorií, ale všem operacím bude přiřazena jedna společná významnost rizika.

VK/SI jsou povinni zpracovanou analýzu rizik vyplývající ze systému „RED FLAGS“ vyhodnocovat, aktualizovat a řádně archivovat, a to včetně jejich předchozích verzí. Aktualizace by měla probíhat v pravidelných intervalech (minimálně 1× ročně).

V návaznosti na analýzu rizik VK/SI:

- nastavují vzorek pro kontroly na místě již realizovaných operací;
- a vytvářejí a zavádějí do praxe kontrolní listy pro prověřování rizik spadajících do oblastí systému „RED FLAGS“.

U oblastí operací, kde analýza rizik (na základě vyhodnocení nesrovnalostí z dříve zpracovaných analýz) indikovala zvýšení četnosti výskytu daného rizika, než je obvyklé v rámci praxe daného poskytovatele podpory, VK/SI uplatní adekvátní dodatečná opatření (např. změnu vzorku kontrol na místě, tj. vyšší % zastoupení operací daného typu ve vzorku, rozšíření kontrolních otázek v kontrolních listech, zavedení dodatečné informační povinnosti v případě, že je nutné pravidelně sledovat např. vysokou míru zadlužení žadatele apod.). Tato dodatečná opatření uplatní VK/SI s přihlédnutím k charakteru rizika, které je u operace sledováno.

5.1 Výběr vzorku

Výběr vzorku pro účely provedení kontroly musí VK/SI uskutečnit takovým způsobem, aby finální vzorek co nejlépe reprezentoval soubor všech operací. Operacemi se přitom rozumí zejména projekty, žádosti o platbu, výdaje, veřejné zakázky, subjekty provádějící finanční nástroj, subjekty implementace a jakékoliv dílčí postupy či dokumentace z těchto bodů vyplývající. Reprezentativní je takový vzorek, který z hlediska své struktury odráží hlavní charakteristické rysy souboru jako celku.

Příkladem charakteristického rysu hlavního souboru, který je nutné při výběru vzorku zachytit, je chybovost. Máme-li například projekt v rámci něhož bylo proplaceno 1.000 výdajových faktur, z nichž každá zní na částku 2.500 Kč, kontrola správnosti (chybovosti) celého takového souboru by byla časově a kapacitně velmi náročná. VK/SI tedy užitím dále popsaných metod výběru ze základního souboru všech faktur vybere vzorek faktur a kontrolu správnosti (chybovosti) provede pouze na tomto vzorku. Velikost vzorku stanovil VK/SI s ohledem na dále popsané faktory ovlivňující velikost vzorku (pro účely tohoto příkladu) na 100 faktur v celkové hodnotě 250.000 Kč. VK/SI vyhodnotil, že základní soubor není v žádné své části zvláště rizikový a rozhodl se tedy vzorek 100 faktur určit statistickou metodou prostého náhodného výběru (pokud by VK/SI vyhodnotil část souboru jako více rizikovou, separoval by do vzorku pro kontrolu tuto rizikovou část nestatistickým výběrem a pokud by jako vysoce rizikový vyhodnotil celý soubor, provedl by zpravidla kontrolu na 100 % operací). Výsledky kontrol provedených na vzorku poté VK/SI zobecní na celý soubor. Určitou nevýhodou je pak vznik nejistoty, zda hodnoty

vzorku věrně odráží hodnoty základního souboru. Nejistotu při výběru vzorku nikdy nelze zcela vyloučit, lze jí však minimalizovat na přijatelnou míru určením vhodné velikosti vzorku a metody jeho výběru.

Při určování velikosti vzorku zohlední VK/SI především následující faktory:

a) úroveň rizika vyplývající z analýzy rizik – VK/SI na základě analýzy rizik zhodnotí, jakou úroveň rizika vykazuje soubor jako celek. Čím vyšší je úroveň rizika v souboru, tím větší vzorek je vhodné stanovit. Sezná-li VK/SI, že soubor jako celek je velmi rizikový, může namísto vzorku provést kontrolu všech operací obsažených v souboru. Pak se jedná o kontrolu ve 100 % rozsahu;

b) různorodost zkoumaných operací – VK/SI zhodnotí, nakolik jsou operace v souboru homogenní, či naopak různorodé. Čím různorodější operace se v souboru vyskytují, tím větší vzorek je vhodné stanovit. Je-li soubor příliš různorodý, vzniká riziko, že výsledný vzorek nebude vzhledem k souboru dostatečně reprezentativní. V takovém případě může VK/SI soubor rozdělit do homogenních podsouborů s cílem omezit variabilitu souboru. Výběr vzorku a kontrolu pak VK/SI provádí u každého podsouboru zvlášť.

Pokud jde o velikost souboru, VK/SI zhodnotí počet všech operací ve zkoumaném souboru. Čím je soubor rozsáhlejší, tím větší vzorek je vhodné stanovit. Naopak, obsahuje-li soubor velmi malý počet operací (maximálně do pár desítek jednotek), je vhodné provést kontrolu ve 100 % rozsahu.

Při provedení výběru vzorku je pro zachování auditní stopy nutné o tomto výběru vypracovat a uchovat záznam.

6. DALŠÍ KONTROLNÍ MECHANISMY

6.1 Kontrolní systém

Pro administraci a monitoring operací nastavují VK/SI standardizovaný postup, který bude založen na jasně stanovených pravidlech a principech přiřazení funkcí, odpovědnosti a pravomocí příkazce operace, správce rozpočtu a hlavního účetního, jakož i dalších pracovníků zapojených do předběžné, průběžné, následné řídicí i veřejnosprávní kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb., zákon o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o finanční kontrole“), včetně dodržení principů řádného podepisování a standardizovaných kontrolních listů. VK/SI může ve svých interních postupech z důvodu snížení administrativní zátěže stanovit, že u totožného subjektu, který má více operací, je podklady k vyhodnocování „RED FLAGS“ možné dodat jen 1x a pouze ověřovat, zda nedošlo k nějaké změně v čase.

VK/SI jsou povinni do všech relevantních používaných KL promítnout obecné zásady a požadavky na prověřování rizik, která stanovuje tento MP. Je povinností VK/SI prokazatelně seznamovat veškeré dotčené osoby (tj. zaměstnance a další zapojené osoby do přípravy výzev, zadávacích podmínek nebo hodnocení žádostí o podporu nebo veřejných zakázek) s touto problematikou (např. absolvovat pravidelná školení, která budou zaměřena na pravidla a principy systému „RED FLAGS“). Subjekt organizující seznámení s touto metodikou a navazujícími předpisy je povinen evidovat veškeré podklady pro zachování auditní stopy (např. uchovávat prezenční listiny ze školení a prezentace pro případné ověření, auditu atd.).

6.2 Principy pro zajištění transparentnosti při poskytování podpor

6.2.1 Zápis skutečných majitelů (žadatele) v evidenci skutečných majitelů

VK je odpovědný za nastavení takového systému, který efektivně znemožní, aby byla přiznána podpora žadateli, který neprovedl zápis skutečných majitelů v evidenci skutečných majitelů (dále jen „ESM“)

dle zákona č. 37/2021 Sb., zákon o evidenci skutečných majitelů⁵. Toto ustanovení se netýká fyzických osob a osob, které nemají povinnost zápisu skutečných majitelů dle zákona⁶.

Cílem opatření je předejít tomu, aby byla poskytnuta podpora žadateli bez známých vazeb na skutečné majitele. U žadatele, u kterého není zřejmá vlastnická struktura (nejsou známi skuteční vlastníci), není možné ověřit riziko střetu zájmů. Tato osoba/y, by mohla mít prospěch ze získané podpory a být nositelem vyššího rizika podvodu, např. mohla/y by být zapojena/y do legalizace výnosů z trestné činnosti.

Pokud žadatelé/příjemci nebudou mít zapsány všechny osoby skutečných majitelů v ESM (kromě těch subjektů, jež nemají ze zákona tuto povinnost), budou vyjmuty z vykazování a financování v rámci NPO, a případně u nich budou uplatněny další interní postupy, např. ukončení operace. Výše zmíněné promítne VK/SI do svých KL, jimiž ověřuje způsobilost (přijatelnost) žadatele před schválením operace k financování (tj. před vydáním právního aktu – např. rozhodnutí o poskytnutí dotace, rozhodnutí o poskytnutí příspěvku – nebo uzavření smlouvy s vybraným dodavatelem). VK/SI jsou povinni postupovat v případě nesplnění povinnosti k zapsání skutečných majitelů dle § 42 zákona č. 37/2021 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

6.3 Evidence přidělených podpor a souvisejících údajů dle čl. 22 Nařízení RRF

VK je odpovědný za nastavení takového systému, který v souladu s čl. 22 Nařízení 2021/241 a ustanovením Finanční dohody čl. 11 (1) c) bude pro účely auditu, kontroly a pro zajištění srovnatelných informací o využívání finančních prostředků v souvislosti s opatřeními k provádění reforem a investic v rámci NPO shromažďovat následující kategorie údajů:

- **jméno/název konečného příjemce⁷ finanční podpory** (u všech operací);

⁵ <https://esm.justice.cz/ias/issm/rejstrik>.

Při plnění této povinnosti je nutné zohlednit i časové hledisko, kdy operace vznikly. Operace, jež byly realizovány v minulosti, mají tuto povinnost stanovenou dodatečně.

⁶ Skutečného majitele nezjišťují a neevidují ty subjekty, o nichž podle § 7 zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, platí, že jej nemají.

⁷ Fyzické i právnické osoby.

- **jméno/název dodavatele/zhotovitele/poskytovatele a subdodavatele** (je-li konečným příjemcem finančních prostředků dle čl. 22 (2) d) ii) Nařízení 2021/241 zadavatel podle unijních nebo vnitrostátních právních předpisů o zadávání veřejných zakázek);
- **jméno, příjmení a datum narození skutečného majitele nebo majitelů⁸**, ve smyslu čl. 3 bodu 6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849, **příjemce finančních prostředků** (u všech operací) nebo **dodavatele/zhotovitele/poskytovatele** (je-li konečným příjemcem finančních prostředků dle čl. 22 (2) d) ii) Nařízení 2021/241 zadavatel podle unijních nebo vnitrostátních právních předpisů o zadávání veřejných zakázek);
- **seznam opatření pro implementaci reforem a investic v rámci RRF s celkovou částkou veřejných finančních prostředků těchto opatření** a s uvedením částky finančních prostředků, které byly vyplaceny na základě Finanční dohody mezi ČR a EK a v rámci ostatních fondů EU.

Údaje musí být shromažďovány tak, aby bylo možné provést ověření skutečností dle čl. 22 Nařízení 2021/241, zpravidla VK/SI je povinen údaje sbírat a uchovávat od data vydání a uzavření právního aktu. Pokud jsou data o operacích k dispozici dříve, je VK/SI povinen tato data sbírat pro účely ověření daných informací. Podrobnější úprava je stanovena v MP Monitorování pro NPO na období 2021-2026 a Uživatelské příručce k AIS MPO DU.

VK je povinen archivovat uvedené údaje dle čl. 132 Finančního nařízení.

⁸ Skutečného majitele nezjišťují a neevidují ty subjekty, o nichž podle § 7 zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů platí, že jej nemají.

7. PRINCIPY PRO VYLOUČENÍ RIZIKA DVOJÍHO FINANCOVÁNÍ A KOMPLEMENTARITA FINANCOVÁNÍ

V NPO platí základní obecná definice dvojího financování, kterou se rozumí stav, kdy je stejný výdaj či jeho stejná část⁹ hrazena vícenásobně z několika veřejných zdrojů. Toto je zakázáno v rámci financování z RRF, a i ve většině ostatních evropských fondů¹⁰ a nikdy nesmí být totožný výdaj nebo jeho stejná část hrazena vícenásobně z více zdrojů. Pokud u operací dochází k souběhu podpor, je nezbytné do právních aktů zavést takové povinnosti, které příjemci umožní jednoznačně odlišit a prokázat vazby mezi zdroji a jimi podpořenými výdaji, nebo jejich částmi (především prostřednictvím nástrojů analytického účetnictví a na základě detailní evidence výdajů, dodávek, prací a služeb v účetnictví žadatele). Povinností VK/SI je v právním aktu zavést příjemci podpory povinnost oznámit poskytovateli podpory, že na dané operaci dochází k souběhu podpor a uvést z jakého zdroje a v jaké výši čerpá souběžnou podporu.

Vzhledem ke způsobu výkonnostního financování NPO, kdy je výše částky, která bude za splnění M/T proplacena členskému státu, stanovena nikoli na základě skutečně vzniklých nákladů, ale na základě odhadu nákladů předem schváleného Evropskou komisí, platí ve vztahu Evropská komise – členský stát ještě další definice dvojího financování. Ve vykazovaném M/T nesmí být z jiných EU zdrojů financován ani žádný výdaj plánovaný v rámci předběžných odhadů (ex-ante estimates, costing) bez ohledu na to, zda výdaj z NPO skutečně vznikne.

Nesmí docházet ani k překryvům **na úrovni vykazovaných cílů**. Např. pokud je účelem M/T postavit 500 větrných elektráren a náklady na ně jsou naplánované v tzv. costingu a kvůli např. inflaci budou naplánované a přidělené finanční prostředky stačit pouze např. na 250 elektráren, nelze stavbu zbylých 250 pokrýt z jiného EU zdroje (pokud to není předem schváleno v NPO), a to ani v případě, že na úrovni konečného příjemce k financování jednoho výdaje z více zdrojů nedojde.

⁹ Varianta „či jeho stejná část“ je v definici uvedena, aby bylo možné použít poměrové spolufinancování stejného výdaje z jiného veřejného zdroje. Ve většině případů půjde o dofinancování z jiného národního zdroje (např. pro pokrytí nákladů na DPH). Poměrné dělení stejných výdajů mezi NPO a jiným EU zdrojem je možné pouze pokud jsou splněny další specifické podmínky viz níže a situaci předpokládá u daného M/T CID.

¹⁰ [Dle čl. 191 nařízení č. 2018/1046.](#)

Popis principů dvojího financování na úrovni skutečně vzniklých výdajů i dvojího financování oproti „ex-ante estimates“ a další příklady vč. detailního popisu situací, kterých je nutné se vyvarovat, jsou uvedeny v návodce Double funding under the Recovery and Resilience Facility z 6. 2. 2023¹¹

Při zachování výše uvedených podmínek mohou operace podpořené v rámci NPO získat i další podporu z jiných zdrojů EU, případně národních zdrojů, pokud jsou v souladu s pravidly veřejné podpory a ustanoveními příslušných výzev/programů podpory (tj. správce programu umožnil kombinaci podpor z více výzev/programů podpory), jako komplementární financování. Komplementární financování z jiných EU zdrojů však musí být, pokud je známe předem, nahlášeno při předložení Národního plánu obnovy v costingu (nebo při jeho revizi). V případě, že ke komplementárnímu financování z jiného EU zdroje dojde až po schválení Národního plánu obnovy, je nutné jej nahlásit v MZ průběžně tak, aby bylo zajištěno hlášení skrze nástroj FENIX. Do nástroje FENIX musí být hlášeny veškeré dosud nevykázané finanční prostředky z jiných zdrojů Unie¹², které byly obdrženy v rámci investice nebo reformy NPO. V případě komplementárního financování platí, že musí být jednoznačně odlišené, co bylo hrazeno, z kterého zdroje. Doporučeno je použít každý zdroj pro jiný typ výdajů.

VK/SI je odpovědný za nastavení takového systému, který zamezí vícenásobnému financování totožných operací či výdajů (či jejich částí) a tomu, aby z jiného EU zdroje byly hrazeny náklady zahrnuté do předběžných odhadů (ex-ante estimates, costing). Tím není dotčena možnost využití komplementárního financování rozdílných výdajů nebo jiných částí stejných výdajů z více zdrojů, pokud je to v souladu s legislativou EU a dalšími podmínkami stanovenými specificky pro NPO (povolené vícezdrojové financování, povolená komplementarita). VK/SI je odpovědný za monitorování dodržování nastavených pravidel a kontrolu neexistence dvojího financování.

¹¹ <https://admin.brizy.io/customfile/f38f8c3f8c3924b695d900f0a3497e79.pdf>

¹² Toto nevykázané financování je třeba chápat jako změnu oproti schválenému NPO, kdy nebylo komplementární financování zapsáno do costingu.

VK (popř. SI) se doporučuje při kontrole dvojího financování využít ARACHNE¹³, tj. nástroje vytvořeného EK pro identifikaci potenciálně rizikových operací. Zajištění přístupů zaměstnanců a dalších osob zapojených do hodnocení a kontroly operací do ARACHNE je v kompetenci VK.

Mezi vhodná opatření pro zamezení dvojího financování patří:

- **demarkační linie podpor**, jednoznačné vymezení a oddělení jednotlivých podpor, podporovaných aktivit, časového vymezení podpory nebo okruhu možných žadatelů podpory tak, aby se dvě nebo více výzev v rámci Nástroje a ostatních programů a nástrojů podpory Unie nepřekrývaly. Poměrné dělení stejných výdajů mezi NPO a jiným EU zdrojem je možné pouze za podmínky, že bude v CID popsáno, že NPO financuje pouze část výdajů a další část stejných výdajů je financována jiným EU zdrojem. Výstupy M/T budou nastaveny tak, že do nich bude zahrnuta pouze jejich část odpovídající zapojení NPO;
- **ex ante analýza a koordinace mezi jednotlivými resorty a VK**, ve fázi plánování a přípravy jednotlivých výzev maximalizovat koordinaci a vzájemné jednání poskytovatelů podpory (na základě jednání ŘV NPO);
- **křížové kontroly** žadatelů realizované VK/SI za pomoci veřejných rejstříků, ve kterých lze ověřit další obdržené podpory od různých poskytovatelů (např. MONITOR, ReD, MS2014+, MS2021+, Databáze grantů EU v přímém řízení), a to ve fázi před vydáním právního aktu i průběžně při kontrolách na místě nebo před proplacením části podpory. VK/SI zavede standardizovaný KL pro tento typ kontroly. Operace, u kterých VK/SI zjistí podezření na souběh podpor, je potřeba ověřit a zjištění evidovat. **Operace nebo výdaje, u kterých je patrný překryv podpor na totožné výdaje nebo jejich části, budou zamítnuty, respektive jim nebude přiznána podpora z NPO a budou uplatněny běžné postupy dle národní legislativy;**
- **informovanost žadatelů** zahrnutím „dvojího financování“ jakožto závažného porušení podmínek přímo do právního aktu, a to včetně explicitně stanovené výše odvodu za toto porušení;

¹³ klient-server aplikace pracující s databází údajů o operacích z monitorovacích systémů a databázemi relevantních údajů z veřejně dostupných zdrojů

- **řádná evidence a oddělení výdajů příjemců** zavedením povinnosti pro příjemce řádně evidovat a odlišovat zdroje (ve svém analytickém účetnictví nebo detailní účetní evidenci), a vazby zdrojů na jimi podpořené výdaje nebo jejich části;
- **systém zpětného získávání neoprávněně vyplacených nebo nesprávně použitých prostředků** při zjištění dvojího financování u již vyplacené podpory. VK/SI využije zavedených postupů dle národní legislativy k vymožení již vyplacených částek (např. vystaví výzvu k vrácení dotace dle § 14f zákona č. 218/2000 Sb., zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla);
- **zahrnutí ČP žadatele** do jeho žádosti o podporu, ve kterém bude stanoveno, že na danou operaci a její stejné výdaje nebo stejné části výdajů nečerpá a nebude čerpat vícenásobně jinou podporu (z fondů EU, státního rozpočtu a dalších veřejných zdrojů) mimo podpory z NPO, které se čestné prohlášení týká (překryv podpor na totožné výdaje musí být vyloučen, souběh podpor je povolen, za předpokladu řádného odlišení zdrojů a výdajů v případě povolených komplementarit nebo povoleného vícezdrojového financování).

Čestné prohlášení žadatele doporučujeme ve znění¹⁴:

„Příjemce prohlašuje, že na stejné způsobilé výdaje nečerpá jinou podporu z jiných evropských zdrojů /s výjimkou na dofinancování /částí/ výdajů nezpůsobilých v tomto projektu/¹⁵ a že na stejné způsobilé výdaje nebo jejich stejné části nečerpá vícenásobně jinou podporu z národních veřejných zdrojů.“

¹⁴ Textace ČP zdůrazňuje odlišný přístup pro zapojení jiných evropských zdrojů a u jiných národních veřejných zdrojů. Z jiných evropských zdrojů nelze u výdajů jen částečně hrazených z NPO spolufinancovat zbývající část stejného výdaje, pokud to není předem schváleno v CID. Oproti tomu spolufinancování stejného výdaje z národních veřejných zdrojů možné je, pokud není stejný výdaj hrazen vícenásobně - tj. součet podpor nepřekročí 100 % (případně nebude překročena intenzita podpory daná např. pravidly pro poskytnutí veřejné podpory nebo jiným relevantním pravidlem).

¹⁵ Uvést povolený jiný EU zdroj, a případně další podmínky jeho čerpání (příklad je uveden v závorce) v případě, že je poměrné dělení stejných výdajů mezi NPO a jiným EU zdrojem uvedeno v CID a jsou splněny další specifické podmínky viz výše. Pokud není relevantní, vyškrtni.

Toto nebo obdobné prohlášení bude VK/SI vyžadovat ze strany příjemce před proplacením finančních prostředků.

V rámci právního aktu uvede VK/SI **povinnost vyloučit dvojí financování** např. v následujícím znění:

„Na stejné způsobilé výdaje nesmí příjemce čerpat jinou podporu z jiných evropských zdrojů /s výjimkou na dofinancování /částí/ výdajů nezpůsobilých v tomto projektu/¹⁶ a zároveň na stejné způsobilé výdaje nebo jejich stejné části nesmí čerpat vícenásobně jinou podporu z národních veřejných zdrojů.“

Poznámky k textu čestných prohlášení:

- Čestné prohlášení ošetřuje pouze situaci, kdy by byl vícenásobně uhrazen stejný skutečně vynaložený výdaj nebo kdy by byla hrazena část stejného výdaje z jiného EU zdroje s výjimkou předem schválených případů. Nezakazuje, aby byl při dofinancování projektu v NPO z jiného EU zdroje uhrazen související výdaj, který nebude v projektu NPO skutečně nárokován, ale počítaly s ním předběžné odhady (ex-ante estimates, costing) pro příslušné opatření. Tuto situaci nelze ošetřit čestným prohlášením s jednotným textem, protože předběžné odhady (ex-ante estimates, costing) každého opatření obsahovaly něco jiného a příjemce obvykle nemůže vědět, co obsahovaly. Toto je možné ošetřit např. tím, že ve výzvě bude stanoveno, že příjemce nesmí z jiného EU zdroje dofinancovat určité skupiny nákladů (ty, které byly obsaženy v předběžných odhadech) týkající se podpořeného projektu a jeho výstupu vykazovaného v NPO. Dle obsahu předběžných odhadů se uvede např. že takto nesmí být dofinancovány stavební práce, IT vybavení, náklady na zaškolení personálu apod., dle situace.

Pro výdaje realizované v rámci NPO platí **povinnost označovat veškeré nárokové výdaje z RRF specifickým identifikátorem (např. číslo operace)** pro jednoznačné přiřazení daného výdaje ke konkrétní operaci. V případě souběhu podpor musí být rozlišeno v rámci účetní či jiné evidence, že se nejedná o dvojí financování. V případě, kdy není možné nárokové výdaje identifikovat v účetní evidenci, je nutné, aby VK/SI stanovil příjemci povinnost vést jiný typ evidence, která bude toto

¹⁶ Viz poznámka č. 15.

sledovat. Údaje o veškerých výdajích a dodavatelích budou archivovány na úrovni VK/SI a bude tak zajištěna možnost zpětného ověření a kontroly.

8. PRINCIPY PRO VYLOUČENÍ RIZIKA STŘETU ZÁJMŮ

Reformy a investice podpořené z Nástroje mohou obdržet podporu pouze tehdy, pokud je při jejich provádění vyloučeno riziko střetu zájmů. Střet zájmů má několik rovin, které je potřeba rozlišovat a také jim přizpůsobit systém vnitřní kontroly VK/SI. Je zakázáno poskytnout podporu podle právního předpisu upravujícího rozpočtová pravidla nebo investiční pobídku podle právního předpisu upravujícího investiční pobídky obchodní společnosti, ve které veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti. Tyto subjekty se dále nesmí ucházet o veřejné zakázky zadávané dle ZZVZ, respektive musí být z takového zadávacího řízení vyloučeny.

Zároveň je nutné vyloučit střet zájmů osob účastnících se řízení, výběru, hodnocení, kontroly a monitoringu žádostí o podporu (VK a ostatní SI, AO, MPO-DU, ŘV NPO) vůči příjemcům podpory i vůči sobě navzájem. Jde především o zajištění objektivního a nestranného rozhodování všech osob zapojených do provádění Nástroje, přičemž tyto osoby by se měly vyvarovat i takovým situacím, které by jako střet zájmů mohly být objektivně vnímány v souladu s čl. 61 odst. 1 Finančního nařízení.

8.1 Aplikace čl. 61 Finančního nařízení u dotčených subjektů NPO v implementační struktuře

Účelem je stanovit jednotné, účinné a efektivní kontrolní postupy k ochraně finančních zájmů EU, jakož i k zajištění toho, aby využívání finančních prostředků v souvislosti s opatřeními (reformami a investicemi), podporovanými z Nástroje pro oživení a odolnost (dále jen „RRF“) bylo v souladu s platnými unijními a vnitrostátními právními předpisy, zejm. pokud jde o předcházení střetu zájmů, jeho odhalování a nápravu¹⁷.

¹⁷ Tato pravidla musí být dodržována i u operací, které byly nejprve předfinancovány ze státního rozpočtu a do financování z RRF jsou zařazeny až v pozdější fázi. U všech těchto případů je nutné zajistit prevenci, odhalování a nápravu střetu zájmů.

Kapitola 8 tohoto MP je závazná pro všechny dotčené subjekty NPO a jejich zainteresované osoby, které se podílí na plnění rozpočtu EU, tj. konkrétně pro MPO-DU, VK, SI, MF, členy ŘV NPO, příjemce podpory, kteří tuto podporu dále poskytují, jakož i pro další subjekty, jež jsou uvedeny v čl. 61 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (dále jen „Finanční nařízení“)¹⁸. Dotčený subjekt NPO je povinen do interních předpisů zakomponovat všechny povinnosti uvedené v kapitole 8, které musí dodržovat a jejich dodržování prokazovat vůči MPO-DU.

Dotčené subjekty implementace a jejich zainteresované osoby jsou povinné zdržet se jakéhokoli jednání, jež by mohlo uvést jejich zájmy do střetu se zájmy EU v souvislosti s prováděním RRF, resp. implementací NPO. Dotčené subjekty implementace NPO a jejich zainteresované osoby jsou v souvislosti s poskytováním podpory z NPO povinné přijmout vhodná opatření k předcházení vzniku střetu zájmů. Pokud přesto dojde k situaci, kde střet zájmů hrozí nebo vznikne, jsou tyto subjekty povinné přijmout příslušná opatření k zabránění ovlivnění, narušení nebo ohrožení nestranného, transparentního, nediskriminačního, efektivního, hospodárného a objektivního plnění svých úkolů při implementaci NPO.

Reformy a investice mohou obdržet podporu z RRF pouze za předpokladu, že při jejich provádění bylo vyloučeno riziko střetu zájmů. Střet zájmů má přitom několik rovin (příjemce podpory a poskytovatel dotace, dodavatel a zadavatel aj.), které je nutné rozlišovat a které je nutné při implementaci NPO dodržet. K dosažení správné implementace NPO je proto nutné střet zájmů posuzovat současně z hlediska českých i unijních právních předpisů.

Finanční nařízení má aplikační přednost před vnitrostátní legislativou a metodickými dokumenty. Při existenci rozporů mezi českou a unijní právní úpravou je tedy nutné postupovat v souladu s Finančním nařízením.

Čl. 61 Finančního nařízení je přímo použitelný v členských státech, pokud se podílejí na plnění rozpočtu EU. V rámci metodického pokynu je, pro snadnější pochopení, střet zájmů rozlišován a blíže řešen ve dvou úrovních, a to (A) pro implementační strukturu a (B) pro operace.

Dotčené subjekty implementace NPO a jejich zainteresované osoby (vysvětleno dále v metodickém pokynu kap. 8.1.4) jsou povinny dodržovat všechny povinnosti, které jsou uvedeny v kapitole 8.1

¹⁸ Článek 61 je závazný pro všechny subjekty podílející se plnění rozpočtu EU.

tohoto MP a rovněž jsou povinné zavázat žadatele/příjemce k plnění uvedených povinností. Detailní povinnosti pro příjemce a žadatele specifikuje VK/SI, jsou-li relevantní¹⁹.

Základní dokumenty k aplikaci čl. 61 Finančního nařízení, se kterými jsou dotčené subjekty NPO povinné se dále detailně seznámit, jsou Finanční nařízení (zejm. čl. 61) a Sdělení Komise Pokyny k zabránění střetu zájmů a jeho řešení podle Finančního nařízení 2021/C 121/01 (dále jen „Sdělení Komise“)²⁰.

U finančních nástrojů bude zajištěn soulad s čl. 61 Finančního nařízení a s pravidly stanovenými tímto metodickým pokynem na úrovni finančního zprostředkovatele, který je nezávislým správcem finančního nástroje, na kterého je u finančních nástrojů delegována veškerá činnost a rozhodovací pravomoci v oblasti poskytování podpor jednotlivým konečným příjemcům v souladu s komponentou a dohodou o financování uzavřenou s VK.

Podle čl. 61 odst. 1 Finančního nařízení se vnitrostátní orgány na všech úrovních, podílející se na plnění rozpočtu v přímém, nepřímém a sdíleném řízení, včetně přípravy na tuto činnost, na auditu nebo na kontrole, zdrží jakéhokoli jednání, jež by mohlo uvést jejich zájmy do střetu se zájmy EU. Tyto osoby jsou povinné přijmout vhodná opatření, která u funkcí v rámci jejich odpovědnosti zamezí vzniku střetu zájmů a která řeší situace, jež lze objektivně vnímat jako střet zájmů.

Podle čl. 61 odst. 2 Finančního nařízení případné riziko střetu zájmů týkající se zaměstnance vnitrostátního orgánu oznámí tento zaměstnanec svému přímému nadřízenému. Případné riziko střetu zájmů týkající se zaměstnance, na něhož se vztahuje služební zákon nebo zákoník práce, oznámí tento zaměstnanec příslušné pověřené schvalující osobě (představený/vedoucí zaměstnanec). Příslušný přímý nadřízený nebo pověřená schvalující osoba písemně potvrdí, zda v oznámeném případě střet zájmů existuje. Je-li zjištěn střet zájmů, bude zajištěno, aby daný zaměstnanec ukončil veškerou svou činnost v dané věci a současně byly učiněny veškeré další vhodné kroky v souladu s platnou legislativou.

¹⁹ V případě, že by stanovená povinnost v tomto MP byla v rozporu např. se zásadami o mlčenlivosti či jinými povinnostmi subjektů jako jsou asociace, rady, profesní komory aj., jež jsou zároveň příjemci dotace, je v kompetenci VK/SI upravit příslušné povinnosti vyplývající z tohoto MP tak, aby nebyly v rozporu s povinnostmi subjektů. V případě, že jsou povinnosti dány vyšším právním předpisem, je nutné tento předpis respektovat, tak aby byl zajištěn soulad s legislativou.

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A52021XC0409%2801%29>

Podle čl. 61 odst. 3 Finančního nařízení ke střetu zájmů dochází, je-li:

- a) z rodinných důvodů;
- b) z důvodů citových vazeb;
- c) z důvodů politické nebo národní spřízněnosti (např. členství v téže politické straně, občanství téhož státu, kterým není ČR);
- d) z důvodu hospodářského zájmu (společná investice více zainteresovaných osob, zájem na provedení obchodu, platby, výdaje, z něhož plyne zisk více zainteresovaným osobám);
- e) z důvodu jiného přímého či nepřímého osobního zájmu ohrožen nestranný a objektivní výkon funkcí účastníka finančních operací nebo jiné osoby dle čl. 61 odst. 1 Finančního nařízení. Ke střetu zájmů může dojít i v případě, že dotyčná osoba nemá ze situace skutečný prospěch, jelikož postačuje, aby existovaly okolnosti ohrožující nestranný a objektivní výkon jejích funkcí, pokud tyto okolnosti mají určitou identifikovatelnou a individuální souvislost s konkrétními aspekty jednání, chování nebo vztahů dotyčné osoby (nebo na ně musí mít dopad).

Toto je nutné zohlednit ve všech procesech dotčených subjektů NPO a vyloučit dotyčnou osobu z procesů týkajících se čerpání podpory z RRF i při této indikaci.

Výše uvedené důvody, dle čl. 61 odst. 3 Finančního nařízení představují faktory, které by mohly ohrozit nestrannost a objektivitu zainteresovaných osob. Tyto osoby by se k zamezení takového ohrožení měly v praxi zdržet všeho, čím by mohla být ovlivněna jejich nestrannost a objektivita při výkonu jejich funkce nebo to, jakým způsobem je tato nestrannost nebo objektivita obecně vnímána. Osoby podílející se na plnění rozpočtu by tak při výkonu svých povinností měly svůj odborný úsudek opírat pouze o právní a objektivní skutečnosti podložené dostatečnými a vhodnými důkazy. V souladu se Sdělením Komise je nutné včasné zamezit střetu zájmů, resp. řádně a systematicky řešit situace, které lze jako střet zájmů objektivně vnímat.

Základní povinností všech dotčených subjektů NPO při předcházení a řešení střetu zájmů je vyloučení střetu zájmů v oblastech přípravy a realizace komponent, opatření, M/T²¹, výzev, a dále z posuzování žádostí o podporu z NPO, z rozhodovacích a kontrolních procesů a auditních procesů. Ze všech těchto procesů musí být vždy vyloučeny osoby na straně dotčených subjektů NPO dotčené střetem zájmů (tj. osoby s prokázaným střetem zájmů vzhledem k projednávané věci, jakož i osoby, u nichž lze určitou

²¹ U návratné finanční výpomoci je střet zájmů sledován a kontrolován odlišnými způsoby stanovenými v souladu s AML předpisy.

situaci jako střet zájmů objektivně vnímat). Při posuzování (ne)existence střetu zájmů v konkrétních případech je zejména nutné posoudit, zda daná osoba jedná v osobním či veřejném zájmu, případně podrobně popsat důvody, podle nichž se v daném případě o střet zájmů nejedná. Rozhodnutí o (ne)existenci střetu zájmů musí dotčený subjekt NPO učinit na základě dostupných informací.

Obecně platí, že i u operace předkládané na základě výzvy, která je objektivní a stanoví stejná pravidla pro všechny žadatele, může dojít ke střetu zájmů, protože ani v tomto případě nelze problematiku střetu zájmů bez dalšího vyloučit. I v takovém případě je tedy nutné riziko střetu zájmů sledovat, popsat a následně kontrolovat.

8.1.1 Doplnující informace ke střetu zájmů z rodinných a citových důvodů

Vztahy založené na rodinné příslušnosti dle čl. 61 odst. 3 Finančního nařízení rozlišují „rodinné“ a „citové“ vazby. Pro ohrožení nestrannosti osoby z rodinných důvodů tedy není zapotřebí citové vazby mezi členy rodiny. Střet zájmů nevzniká automaticky v důsledku rodinného vztahu. Musí být ohrožena nestrannost dotčené osoby (ve výjimečných případech tomu tak být nemusí). Z účelu čl. 61 Finančního nařízení, kterým je ochrana integrity plnění rozpočtu a důvěry veřejnosti, lze vyvodit, že pojem „rodina“ má zahrnovat i vztahy mezi dotčenou osobou a žadatelem/příjemcem a jeho zainteresovanými osobami, které by běžně vzbuzovaly důvodné podezření ohledně možného nepřiměřeného rodinného vlivu na výkon úředních funkcí.

Základní rodinné vztahy:

Mezi základní rodinné vztahy patří přinejmenším následující vztahy, byť vznikly na základě osvojení:

- a) manžel/manželka (včetně partnera/partnerky, s nímž/níž je osoba v (ne)registrovaném jiném než manželském svazku);
- b) děti a rodiče;
- c) (pra)prarodiče a (pra)vnoučata;
- d) (nevlastní) bratři a sestry (včetně těch pocházejících ze smíšených rodin);
- e) strýcové a tety, neteře a synovci, bratrance a sestřenice z prvního kolene, tchán/tchyně, zeť/snacha, švagr/švagrová, nevlastní rodiče a nevlastní děti.

Existence některého z těchto rodinných vztahů mezi dotčenou osobou a zúčastněnou stranou by měla být, mimo případy výjimečných a objektivně věrohodných okolností, považována přinejmenším za situaci, již lze objektivně vnímat jako střet zájmů. Podobně by osobní přátelství (nebo vztahy mezi

kmotrem/kmotrou a kmotřencem/kmotřenkou), které může zahrnovat užší vazbu než s osobou základních rodinných vztahů, mohlo vést ke vzniku situace, kdy by dotyčná osoba svým zvláštním vztahem s tímto přítelem/přítelkyní mohla ohrozit svou nestrannost a objektivitu. Každý, kdo trvale žije v domácnosti s dotyčnou osobou, se nachází přinejmenším v situaci, již lze objektivně vnímat jako střet zájmů, pokud tento závěr není vyvrácen objektivně přijatelným protiargumentem.

8.1.2 Doplnující informace ke střetu zájmů z důvodů jiného přímého či nepřímého osobního (rodinného) zájmu

Přímý osobní zájem spočívá v existenci přímé vazby mezi dotyčnou osobou a příjemcem finančních prostředků EU. Existence této vazby je zřejmá např. v situaci, kdy pracovník VK, jenž se podílí na rozhodování o poskytnutí podpory z NPO, má zájem na přidělení finančních prostředků společnosti své/ho manžela/manželky (včetně partnera/partnerky, se kterým/ktou má fyzická osoba registrované nemanželské partnerství) a případně dalších nejbližších rodinných příslušníků. Pracovník VK by v tomto případě byl povinen uvést, že dochází ke střetu zájmů a zdržet se účasti na rozhodování týkající se této operace, případně by musel být z tohoto rozhodování vyloučen.

Nepřímý osobní zájem jde nad rámec přímé vazby mezi dotyčnou osobou a příjemcem finančních prostředků EU. Jedná se např. o situaci, kdy má dotčený pracovník VK/SI zájem na přidělení finančních prostředků společnosti, ve které jeho manžel/partner nebo manželka/partnerka pracuje. O nepřímý osobní zájem se jedná také v situaci, kdy má dotčený pracovník VK/SI zájem na přidělení podpory z RRF společnosti, která se zavázala vytvořit nový výrobní závod, pro který bude společnost manžela/partnera nebo manželky/partnerky s největší pravděpodobností nejvýznamnějším subdodavatelem nebo vlastní pozemek, který bude tato společnost muset koupit za účelem výstavby výrobního závodu. Pracovník VK/SI by byl v těchto případech povinen zdržet se rozhodování vztahujícího se k poskytnutí podpory z RRF, případně by musel být z tohoto rozhodování vyloučen.

Přímý a nepřímý zájem může rovněž zahrnovat dary, projevy pohostinnosti či zájmy nehospodářského charakteru nebo může vyplývat ze spolupráce s nevládními nebo politickými organizacemi (i když je neplacená) nebo z konfliktu povinností loajality ve vztahu k jednomu subjektu, vůči kterému má osoba závazek a k jiné osobě nebo subjektu, vůči kterému má osoba jiný závazek.

8.1.3 Zainteresované osoby u dotčených subjektů NPO a veřejných činitelů

Mezi zainteresované osoby u dotčených subjektů NPO a u veřejných činitelů patří osoby účastnící se všech finančních operací spojených s NPO, včetně vnitrostátních orgánů na všech úrovních, podílející se na plnění rozpočtu v přímém, nepřímém a sdíleném řízení včetně přípravy na tuto činnost, na auditu nebo na kontrole, osoby s přímým napojením na strukturu žadatele a příjemce a zároveň osoby podílející se na řízení, vykonávání některých činností při přípravě programů, výzev, posuzování žádostí o podporu, rozhodování o námitkách či vykonávání kontrolních mechanismů spojených s NPO (např. kontrolor, hodnotitel, auditor, schvalovatel smluv a plateb, příkazce operace, správce rozpočtu).

Jedná se tedy o osoby odpovědné za rozhodovací proces související s plněním rozpočtu EU (tj. prováděním RRF) a/nebo osoby, které tento proces mohou řídit a/nebo jej ovlivňovat. Kromě úrovně podílu na rozhodovacím procesu je však třeba vzít v úvahu i další důležité aspekty, jako je povaha a význam vykonávaných povinností (mj. zda se jedná o povinnosti politické, správní, legislativní nebo výkonné povahy), stávající funkční nebo hierarchické aspekty, povaha rozhodovacího procesu a jeho otevřenost a transparentnost vůči veřejnosti, které mají vliv na objektivní vnímání střetu zájmů.

Příklady osob na jakékoli úrovni podílející se na plnění rozpočtu EU, včetně přípravy na tuto činnost, a tudíž osoby spadající do oblasti působnosti čl. 61 Finančního nařízení²²:

- 1) Člen vlády, který má přímou nebo nepřímou pravomoc dávat pokyny nebo ovlivňovat orgán nebo útvar, jenž spravuje finanční prostředky EU (relevantní jen v případě, že existuje riziko, že tato osoba se dostane do konkrétních situací, při kterých by mohlo dojít ke střetu zájmů nebo které by jako střet zájmů mohly být objektivně vnímány).
- 2) Vedoucí vnitrostátního nebo regionálního orgánu, úřadu nebo agentury EU, které spravují finanční prostředky EU, jenž má pravomoc dávat pokyny osobě odpovědné za posuzování žádostí o podporu (stejný případ jako výše uvedený).
- 3) Zaměstnanec vnitrostátního nebo regionálního orgánu, úřadu nebo agentury EU, které spravují finanční prostředky EU, jenž je odpovědný za řízení veřejných zakázek nebo podpor včetně hodnocení a výběru operací (stejný případ jako výše uvedený).

²² Zdroj: Pokyny k zabránění střetu zájmů a jeho řešení podle finančního nařízení (2021/C 121/01)

- 4) Zaměstnanec platební agentury nebo certifikačního/auditního orgánu (nebo osoba/subjekt, kterým byla tato činnost zadána externě) odpovědný za kontrolu vynakládání finančních prostředků EU.
- 5) Jiné osoby natolik významné, že jsou způsobilé ovlivnit, narušit, ohrozit nestranné, transparentní, nediskriminační, efektivní, hospodárné nebo objektivní plnění úkolů spojených s realizací NPO (např. poradci, externí hodnotitelé, znalci, osoby připravující zadávací dokumentaci apod.).

Za osoby, které se nepodílí na plnění rozpočtu, a proto nespádají do oblasti působnosti čl. 61, lze považovat např. zaměstnance odboru komunikace, který má na starosti např. zveřejňování výzev na webových stránkách, nezasahuje však do jejich přípravy, ani se nepodílí na plnění rozpočtu.

U zainteresované osoby dotčených subjektů NPO se posuzuje vztah k činnostem na přípravě opatření, podmínek a dalších činností, a to až do doby ukončení investice či reformy anebo doby, kdy má tato osoba závazky vůči žadateli/příjemci z předcházejících právních vztahů.

U zainteresované osoby dotčených subjektů NPO, které jsou v situaci rizikové z hlediska střetu zájmů musí existovat motivační podnět zakládající její osobní zájem, který konkuruje zájmu veřejnému a je spojen s žadatelem/příjemcem. Rizikové situace jsou například z důvodu majetkových, personálních nebo jiných smluvních vztahů. Čl. 61 Finančního nařízení se vztahuje na všechny finanční operace ve smyslu kapitoly IV. Finančního nařízení. Při posuzování konkrétních případů (potenciálního) střetu zájmů je nutné velmi pečlivě zvážit všechny relevantní skutkové a právní okolnosti daného případu, zejména způsob a rozsah případného zapojení dotčené osoby, její přímý či nepřímý vliv na rozhodování, povahu těchto rozhodnutí a další relevantní faktory (např. velikost skupiny potenciálních žadatelů/příjemců). Střet zájmů se obvykle nevztahuje na situace, kdy úkoly spojené s plněním rozpočtu EU zahrnují rozhodnutí obecné povahy, která jsou založena na objektivních kritériích platných pro celé hospodářské odvětví či velmi širokou skupinu potenciálních příjemců a která by současně nebyla ohrožena z důvodů citových vazeb, politické/národní spřízněnosti a hospodářského zájmu, ani skutečností, že dotyčná osoba nebo člen její rodiny je jedním z příjemců takové podpory.

8.1.4 Povinnosti dotčených subjektů NPO

VK/SI je povinen zavést do svých interních předpisů a postupů pro předcházení rizika střetu zájmů týkajícího se zaměstnanců implementační struktury napříč všemi subjekty do implementace

zapojených, takové postupy, systémy a procesy (viz výčet povinností níže v této podkapitole), které zabrání střetu zájmů na úrovni implementační struktury (dle čl. 61 Finančního nařízení, který se vztahuje na osoby uvedené ve SDĚLENÍ KOMISE Pokyny k zabránění střetu zájmů a jeho řešení podle Finančního nařízení a Sdělení Komise Pokyny k zabránění střetu zájmů a jeho řešení podle Finančního nařízení (2021/C 121/01)²³.

Obdobné postupy je VK/SI povinen zavést do interních předpisů a postupů také pro další osoby podílející se na rozhodování o přidělení podpory nebo veřejných zakázkách, které nejsou zaměstnanci (např. poradci, externí hodnotitelé, znalci, osoby připravující zadávací dokumentaci apod.).

VK/SI jsou povinni při tomto zpracování, s ohledem na rizika známá z jejich běžné činnosti, zohlednit požadavky dle čl. 61 Finančního nařízení stanovené ve Sdělení Komise Pokyny k zabránění střetu zájmů a jeho řešení podle Finančního nařízení. Při tomto posuzování je třeba zohlednit dle čl. 61 Finančního nařízení také širší rodinné, osobní či citové vazby zapojených osob, politickou nebo národní spřízněnost, důvody hospodářského nebo finančního zájmu nebo z důvodů jiného přímého či nepřímého osobního zájmu, které mohou vést k tomu, že daná osoba nerozhoduje v dané věci objektivně a nestranně.

Ustanovení Čl. 61 Finančního nařízení je nutné aplikovat i na operace, kde jsou k administraci využity tzv. jednotkové náklady. Využití možností zjednodušených metod vykazování nelze vykládat tak, že členský stát nemusí zajistit soulad s právem EU a vnitrostátním právem (včetně toho, které se týká střetu zájmů nebo veřejných zakázek).

Pojem střet zájmů se nevztahuje na situace, kdy se plnění rozpočtu EU týká rozhodnutí, která jsou obecné povahy a jsou založena na objektivních kritériích platných pro celé hospodářství. Například národní (nárokový) systém pro všechny domácnosti na nákup nových kotlů, kdy musí být splněna určitá předem definovaná a objektivní kritéria a kdy není možné ovlivnit přidělení prostředků z rozpočtu EU konečným příjemcům, by nebyl z hlediska střetu zájmů relevantní. Taková opatření by však mohla být ovlivněna podvody, korupcí a/nebo dvojím financováním.

²³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52021XC0409\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52021XC0409(01))

8.1.4.1 Základní povinnosti dotčených subjektů

- 1) Identifikovat všechny účastníky finančních operací spojených s NPO;
- 2) V interní dokumentaci, která popisuje řídicí a kontrolní systémy VK/SI, uvést požadavky týkající se povinností a postupů ohledně ověřování střetu zájmů v návaznosti na identifikaci účastníků finančních operací spojených s NPO.
- 3) Doplnit katalog rizik a analýzu rizik o problematiku střetu zájmů dle čl. 61 Finančního nařízení a následně upravit plán kontrol/auditů i o tuto oblast, v případě, že toto již není zapracováno.
- 4) **zajistit systém prevence** – Zavést obecná opatření, která předcházejí vzniku střetu zájmů při rozhodovacích procesech v organizaci. Především se jedná o oddělení funkcí v rámci stanovení řídicího a kontrolního systému či jiného interního předpisu. Jedná se například o oddělení přípravy zadávacích dokumentací od jejich schvalování, příjem a kontrolu žádostí o podporu od věcného hodnocení, příjem a kontrolu nabídek od uzavírání smluv s vybranými dodavateli. Do procesu rozhodování o udělení podpory je vhodné zapojit rovněž další poradní kolektivní orgány jako např. hodnotitelské komise. Zároveň je doporučeno využívat kolektivní orgány i v hodnocení veřejných zakázek, a to i pokud taková povinnost nevyplývá z právních předpisů, zejm. ze zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZVZ“). Dále se jedná o uplatnění zásady kontroly čtyř očí;
- 5) **zavést a využívat Etický kodex** pro osoby v rámci implementační struktury zavést institut podepisování etického kodexu či obdobný mechanismus, kdy každá osoba potvrdí, že je informována o problematice střetu zájmů dle čl. 61 Finančního nařízení, že si je vědoma toho, jaké jsou její povinnosti v této oblasti. VK/SI a další dotčené subjekty uvedené v úvodu tohoto MP zajistí, že každý zaměstnanec dotčeného subjektu NPO, který se podílí na implementaci NPO a na plnění rozpočtu EU, podepíše potvrzení o seznámení se s Etickým kodexem (příloha č. 3 tohoto MP) a s metodikou, která byla schválena ŘV NPO. Metodický pokyn vč. etického kodexu je závazný pro všechny dotčené subjekty. Pokud dojde k aktualizaci, odešle MPO-DU upravenou verzi Etického kodexu na koordinátory NPO na resortech. Vedoucí pracovník daného zaměstnance zároveň zajistí proškolení a prokazatelné seznámení všech relevantních zaměstnanců s novou verzí Etického kodexu.
- 6) **zavést a využívat institut Čestného prohlášení k vyloučení střetu zájmů na straně implementační struktury**, tj. každý účastník finančních operací ve smyslu kapitoly 4 hlavy FN a jiné osoby, včetně vnitrostátních orgánů na všech úrovních, podílející se na plnění rozpočtu v přímém, nepřímém a sdíleném řízení, včetně přípravy na tuto činnost, na auditu nebo

na kontrole čestně prohlásí, že není podjatý a ve střetu zájmů, a to ještě před zahájením hodnotící nebo kontrolní činnosti na dané operaci a rovněž přijmul vhodná opatření, která u funkcí v rámci jeho odpovědnosti zamezí vzniku střetu zájmů, a která řeší situace, jež lze objektivně vnímat jako střet zájmů, a to ve vztahu k zainteresovaným osobám (např. příjemcům podpory, dodavatelům, subdodavatelům, jejich statutárním orgánům, skutečným majitelům a dalším osobám, které mají zájem na zadání předmětné veřejné zakázky) u dotčených subjektů NPO, které mu jsou v době podpisu čestného prohlášení známy. VK/SI pak tyto informace prověřuje ve vybraných informačních systémech (např. využitím ex-ante screeningu osob v implementační struktuře a přijatých operací v ARACHNE) tak, aby prověřil, že osoba podílející na hodnocení, kontrole či administraci operace, není ve střetu zájmů k příjemci dotace nebo dodavateli/subdodavateli v případě že VK/SI je příjemce dotace. VK/SI následně vyhotoví záznam z prověření o ne/existenci střetu zájmu s komentářem a závěrem, zda se jedná či nejedná o střet zájmu. V případě neexistence takového dokumentu je VK povinen využít vzor čestného prohlášení, které je přílohou č. 5 tohoto MP – Vzorové čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů). Zaměstnanec VK/SI podepíše čestné prohlášení jednou, pokud se vztahuje na veškeré jeho činnosti. Neexistence střetu zájmů může být ověřena VK na reprezentativním vzorku jím stanoveným, a to na vzorku čestných prohlášení podepsaných zaměstnanci VK/SI a dalšími osobami, které mají vliv na výsledek hodnotícího procesu operace. Postup pro stanovení vzorku stanoví VK/SI ve svých interních předpisech na základě předem provedené analýzy rizik. ČP bylo vytvořeno z důvodu ošetření, aby nedocházelo ke střetu zájmů mezi osobami zapojených do implementační struktury NPO a osobami, které mají vliv na výsledek hodnotícího procesu operace, finančních operací apod.

- 7) zajistit pravidelné předávání informací** – nastavit takový systém, který bude v pravidelných intervalech informovat zaměstnance v rámci implementační struktury o tématech zahrnujících střet zájmů, korupce, dvojí financování a odhalování podvodů. Všechna uvedená témata a návazná opatření pro jejich prevenci, odhalování a hlášení je vhodné zavést prostřednictvím interních předpisů (např. interního protikorupčního programu, etického kodexu, pracovního řádu, stanov, statutu, organizačního řádu apod.). V etickém kodexu/interním předpisu budou nastaveny postupy pro případ, kdy se zjistí, že takový vztah nebo zájem nebyl včas oznámen a současně budou nastaveny i povinnosti nakládání s důvěrnými informacemi (tj. především zachovat důvěrnost informací o postupu hodnocení žádostí o podporu nebo nabídek u veřejné

zakázky). V etickém kodexu/interním předpisu je VK/SI povinen nastavit postup pro oznamování podezření na střet zájmů včetně ochrany oznamovatele (*whistleblowing*);

- 8) nastavit funkční postupy při hlášení a odhalení** – Nastavit takový systém, který při procesu výběru operací identifikuje společnosti s vazbou na osoby v rozhodujících, vedoucích a kontrolních funkcích. Pokud nastanou situace, které jsou nebo mohou být objektivně vnímány jako střet zájmů, je potřeba dané oznámit, a u daného konkrétního případu vyloučit z procesů osobu v rozhodující, vedoucí, kontrolní funkci. Pokud osoba (která na základě nově zjištěných informací či změny okolností) dospěje k závěru o existenci rizika střetu zájmů, je povinna oznámit tuto skutečnost bezodkladně svému nadřízenému. Přímý nadřízený nebo pověřená schvalující osoba zajistí, aby dotčený zaměstnanec, u něhož je podezření na střet zájmů, ukončil veškerou činnost v dané věci (a to formálně i fakticky, tj. aby nadále nemohla ovlivnit rozhodování dalších zaměstnanců zapojených do procesu) a zajistí, aby byly učiněny veškeré další vhodné kroky v souladu s platným právem a interními předpisy např.: 1) přidělí výkon agendy jinému pracovníkovi nebo 2) upraví práva, povinnosti a odpovědnosti této osoby tak, aby byl střet zájmů odstraněn, 3) odstoupí od smlouvy s vybraným dodavatelem nebo smlouvu ukončí, a to v souladu s platnými právními předpisy zejména zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů či zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a interními předpisy. Rozhodnutí dotčeného subjektu NPO o existenci či neexistenci střetu zájmů musí být vždy řádně odůvodněno. V rámci rozhodovacího procesu přitom musí být zachována dostatečná auditní stopa vztahující se k dané problematice aplikace čl. 61 Finančního nařízení u jednotlivých operací spojených s realizací investic a reforem v NPO.

Pokud se osoba podílející se na implementaci dozví (bude informována) o skutečnostech nasvědčujících i možnému střetu zájmů, oznámí tyto skutečnosti MPO-DU, členovi ŘV NPO, VK či SI.

VK nastaví v rámci komponenty postupy hlášení jakýchkoliv podezřelých případů střetu zájmů a stanoví postupy, ve kterých určí, kdo a jak přesně s takovým hlášením bude zacházet, včetně administrativních kontrol (ověření), prověření rejstříků, kontroly na místě. Předcházení střetu zájmů i dle čl. 61 Finančního nařízení je spojeno s administrativním ověřením. Žádná operace či opatření by však neměla být vyloučena z možnosti být předmětem kontroly na místě. Tyto kontroly mohou být prováděny na základě vzorku na základě posouzení rizik. Po identifikaci operací s určitými riziky by měli VK/SI posoudit způsob, jak jsou tato rizika řešena (kontroly na

místě atd.). Kromě toho je doporučeno, aby byl výběr na základě rizik doplněn náhodným vzorkem pro kontroly na místě.

Nápravná opatření související se zjištěním střetu zájmů musí být přijata po řádném rozhodnutí bezodkladně. V případě indikace, že se jedná o systémové pochybení je nutné celý tento proces prověřit nezávislým orgánem (např. interním či externím auditem).

8.1.4.2 Povinnosti dotčených subjektů NPO ve vztahu k zainteresovaným osobám na straně žadatele/příjemce

- 1) Dotčený subjekt NPO odpovídá za to, že žadateli /příjemci se zjištěným střetem zájmů vůči zainteresovaným osobám dotčených subjektů NPO nebude vydán právní akt, z něhož vyplývá možnost čerpání podpory z NPO, popř. bude tento právní akt zrušen nebo zneplatněn dle platné legislativy.
- 2) Dotčený subjekt NPO ve výzvě, soutěži či jiném obdobném institutu stanoví informační povinnost každého žadatele/příjemce tak, aby mohlo být odhaleno případné ohrožení finančních zájmů EU z důvodu střetu zájmů dle čl. 61 Finančního nařízení.
- 3) Dotčený subjekt NPO ve výzvě, soutěži či jiném obdobném institutu předem informuje všechny potenciální uchazeče o aplikaci čl. 61 Finančního nařízení, Sdělení Komise a čl. 3 bodu 6 Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu²⁴, a to nejpozději k datu podpisu právního aktu.
- 4) Dotčený subjekt NPO ve výzvě, soutěži či jiném obdobném institutu předem informuje všechny zúčastněné o možnosti vyloučení z procesu administrace žádosti, resp. nepřiznání či odnětí podpory v případě prokázaného střetu zájmů ve smyslu čl. 61 Finančního nařízení.
- 5) Dotčený subjekt NPO je vůči žadatelům/příjemcům povinen zabezpečit předkládání Čestného prohlášení, které je zároveň povinen následně ověřit a zkontrolovat. V Čestném prohlášení je osoba, která jej podepisuje, povinná uvést informace, včetně prohlášení, že si osoba žadatele/příjemce není vědoma střetu zájmů se zainteresovanými osobami u dotčených subjektů NPO. Základní kontrola a předcházení střetu zájmů je nastavena na provádění

²⁴ [SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY \(EU\) 2015/849](#)

kontroly skutečných majitelů a vazeb mezi osobami žadatele/příjemce a jeho zainteresovanými osobami se zainteresovanými osobami u dotčených subjektů NPO.

- 6) Dotčený subjekt NPO v právním aktu upozorní na rizika spojená s případným nepravdivým čestným prohlášením stran skutečného majitele, resp. správnosti zápisu v ESM. Ukáže-li se nepravdivost Čestného prohlášení, jedná se o porušení podmínek pro poskytnutí dotace, kde je nutné postupovat v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a dále v souladu s § 212 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, případně dalšími interními předpisy poskytovatele dotace (VK/SI).
- 7) Dotčený subjekt NPO (VK) určí mechanismy, dle kterých lze Čestné prohlášení vracet k opravě/doplnění.

8.1.4.3 Kontrola čestného prohlášení

Kontrolu dat uvedených v Čestném prohlášení (příloha č. 4 - Čestné prohlášení a základní sběr informací k vyloučení střetu zájmů) provede dotčený subjekt NPO pomocí následujících systémů²⁵:

- 1) ARACHNE – doporučeno.
- 2) ESM (evidence skutečných majitelů), včetně Centrálního registru oznámení – vždy.
- 3) OR, je-li v něm žadatel/příjemce či jeho zainteresované osoby zapsán – vždy.
- 4) RŽP, event. další dostupné zdroje jako evidence svěřenských fondů apod. s ohledem na osoby vyskytující se ve vlastnické struktuře žadatele/příjemce a jeho zainteresovaných osob.

Pro RRF neexistují žádné prahové hodnoty (ani výjimky pro jakékoli podpory nebo výdaje nižší hodnoty), které by připustily, že by některé situace střetu zájmů byly považovány za zanedbatelné. Kontrolu je možné provádět za účasti interních či externích osob, které jsou s danou problematikou seznámeny. Rovněž je možné využít nezávislých posudků či stanovisek dalších dotčených orgánů. V případě velkého množství operací či operací, kde je možné dotaci považovat za nárokovou, **je možné využít tzv. vzorkování**, které bude vycházet z interní analýzy rizik a zároveň bude dodržovat základní postupy vzorkování stanovené ze strany Evropské komise²⁶.

²⁵ Přístupy do systému je nutné zajistit u všech osob podílejících se na dané kontrole. Přístupy zajišťuje VK či subjekt implementace. Přístupy do ARACHNE zajišťuje tomu určená osoba z odboru MMR. ESM je pak dostupný na adrese <https://esm.justice.cz>.

²⁶ Blíže viz: https://marswiki.jrc.ec.europa.eu/wikicap/index.php/Guidance_CTS#Sample_selection

Kontrola je prováděna před vydáním právního aktu nebo před uzavřením smlouvy s příjemcem a dále po ukončení realizace operace (nebo její části, která je součástí NPO), a to na základě předloženého Čestného prohlášení od žadatele/příjemce, který svým podpisem stvrzuje, že si není vědom žádného střetu zájmů u dané operace.

Kontrola je prováděna bez ohledu na právní formu příjemce (právní osoba, nadace, právní uspořádání – svěřenský fond aj.). Kontrola je prováděna bez ohledu na formu financování (ex-ante, interim, ex-post).

Při přijímání vhodných opatření k zamezení střetu zájmů musí dotčené subjekty NPO postupovat rovněž v souladu se zásadou proporcionality. (Například v situaci, kdy existuje mnoho operací malé hodnoty, může být podrobné ověření situací střetu zájmů provedeno na základě vzorku. Jedná se o vybraný vzorek, a to s přihlédnutím k analýze rizik – viz výše.

Výsledek kontroly bude zaznamenán do kontrolního listu (Příloha č. 7). KL lze rozšířit, ale žádné otázky nelze vypustit.²⁷

Není-li možné na jakoukoliv otázku uvedenou v KL odpovědět, je nutné se kontrolovaného subjektu dotazovat na další podrobnější informace (např. seznamy členů družstva), aby byl střet zájmů dle čl. 61 Finančního nařízení vyloučen.

V případě, že na některou z podotázek uvedených ve vzoru kontrolního listu pod číslem 8 bude zodpovězeno kladně (ANO), je nutné na dané operaci přijmout rozhodnutí ze strany poskytovatele podpory (VK či SI), které bude daný střet zájmů řešit dle platné legislativy. Nejčastěji se tak bude jednat o vyloučení operace z podpory či o její změnu tak, aby byl střet zájmů vyloučen, event. situace byla napravena (např. vyloučení výdaje z financování). Konečné rozhodnutí je odpovědností VK či SI, který je v roli poskytovatele podpory.

Veškerou podpůrnou dokumentaci spojenou s prováděním kontroly je kontrolující subjekt za účelem zachování auditní stopy povinen uchovávat a archivovat shodně jako příjemci finančních prostředků dle čl. 132 Finančního nařízení.

²⁷ Některé otázky jsou relevantní pouze v určitých částech kontroly/fázích operace.

8.1.5 Povinnosti žadatelů/příjemců ve vztahu k čl. 61 Finančního nařízení a opatření ze strany dotčených subjektů NPO

Základní povinností všech realizátorů operací financovaných z RRF je vyloučení střetu zájmů ve vztahu k zainteresovaným osobám u dotčených subjektů NPO. Neexistenci takového střetu zájmů je žadatel/příjemce povinen deklarovat VK/SI.

8.1.5.1 Zainteresované osoby na straně žadatele/příjemce

Mezi zainteresované osoby na straně žadatele/příjemce patří:

- 1) skuteční majitelé žadatele/příjemce;
- 2) členové statutárního, kontrolního nebo jiného orgánu žadatele/příjemce (tj. typicky jednatelé nebo členové představenstva, dozorní rady či auditního orgánu), včetně prokuristů;
- 3) společníci obchodní společnosti nebo členové družstva, který je žadatelem/příjemcem;
- 4) jiné osoby, které by objektivně mohly z rodinných důvodů, z důvodů citových vazeb, z důvodů politické nebo národní spřízněnosti, z důvodu hospodářského zájmu nebo z důvodu jiného přímého či nepřímého osobního zájmu (viz výše) ohrozit nestranný a objektivní výkon funkcí účastníka finančních operací nebo jiné osoby dle čl. 61 odst. 1 Finančního nařízení.

Posouzením (ne)existence střetu zájmů je třeba se zabývat i v případech, kdy společníkem obchodní společnosti (žadatele/příjemce) je VK/SI konající v zájmu státu či působící jako správce majetku státu.

8.1.5.2 Povinnosti žadatele/příjemce²⁸²⁹

Žadatel/příjemce je povinen doložit podepsané Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů ve vztahu k poskytovateli podpory (vzor v příloze č. 4 tohoto MP, dále jen „Čestné prohlášení“), v němž čestně

²⁸ Oprávnění čestně prohlašovat vyplývá z právní subjektivity daného subjektu, a také z oprávnění, kterými disponuje příslušný statutární orgán.

²⁹ Dílčí nastavení ŘKS pro žadatele a příjemce je v kompetenci VK/SI. VK/SI může požadovat povinnosti nad rámce tohoto dokumentu.

prohlásí, že si není vědom střetu zájmů ve vztahu k zainteresovaným osobám u dotčených subjektů NPO, které mu jsou v době podpisu Čestného prohlášení známy.

V tomto dokumentu dále žadatel/příjemce vždy uvede název/jméno zainteresované osoby na straně žadatele/příjemce podílející se na realizaci operace, vztah k žadateli/příjemci, tj. realizátorovi operace. A dále, pokud má povinnosti zapisovat do ESM skutečné majitele, musí toto také uvádět.

Žadatel/příjemce je povinen toto Čestné prohlášení dotčenému subjektu NPO předkládat před uzavřením právního aktu, event. ve spojitosti s ukončením operace. ČP se vztahuje pouze k dané operaci.

Tuto povinnost má žadatel/příjemce i retrospektivně, tj. v případech, kdy čestné prohlášení nebylo podepsáno před uzavřením právního aktu (např. právní akt byl uzavřen dříve, než bylo stanovené, že dané operace budou vykázány v NPO, nebo než byla stanovena povinnost čestné prohlášení podepisovat). V případě čestných prohlášení předkládaných retrospektivně budou uvedeny informace platné v době uzavření právního aktu a stanovené osoby budou deklarovat vyloučení střetu zájmů k době uzavření právního aktu. Povinnost se vztahuje i na oblast veřejných zakázek (střet zájmů mezi příjemcem-zadavatelem veřejné zakázky a dodavatelem/subdodavatelem). Kontrola neexistence střetu zájmů může být provedena VK/SI na reprezentativním vzorku jím stanoveným.

8.1.6 Vztah čl. 61 Finančního nařízení a směrnice o zadávání veřejných zakázek

Článek 61 Finančního nařízení z roku 2018 se vztahuje na všechny osoby a subjekty spadající pod jurisdikci členských států, které se podílejí na plnění rozpočtu EU, včetně případů, kdy je soukromý subjekt (na základě smlouvy) pověřen výkonem jakékoli činnosti související s řízením, monitorováním, kontrolou nebo auditem zakázek. Kromě toho se na postupy ZZVZ vztahují obdobná vnitrostátní pravidla, která obecně zakazují střet zájmů. Implementační subjekty nebo jiné osoby, pro které jsou tyto pokyny závazné, zajistí dodržování povinností podle článku 61 Finančního nařízení.

Střet zájmů na úrovni zadavatele veřejné zakázky (tj. žadatele/příjemce) a dodavatele je upraven také v § 44 ZZVZ. Veřejní zadavatelé jsou povinni přijmout vhodná opatření k účinnému předcházení, odhalování a nápravě střetu zájmů, který vzniká nebo může vzniknout v průběhu zadávacích řízení.

V souladu s judikaturou Evropského soudního dvora byl požadavek na zamezení střetu zájmů odvozen ze zásad rovného zacházení a transparentnosti. S ohledem na skutečnost, že zásady rovného zacházení a transparentnosti, z nichž požadavek na zamezení střetu zájmů vychází, se obecně uplatňují v oblasti

ZZVZ (a to i u zakázek, které nepodléhají zadávacím směrnicím), pak je třeba požadavky na zamezení střetu zájmů považovat za stejně platné jak pro zakázky nad, tak pod prahovými hodnotami stanovenými v zadávacích směrnicích.

VK/SI je povinen nastavit takový monitorovací a kontrolní systém, který zajistí, aby nebyly v rámci NPO proplaceny výdaje, při jejichž zadávání došlo ke střetu zájmů dle § 44 ZZVZ s využitím dostupných veřejných rejstříků a dalších databázových a vyhledávacích nástrojů (např. OR, RŽP, ESM, Evidence svěřenských fondů, Centrálního registru oznámení) vedoucí k identifikaci skutečných majitelů dodavatelů a zadavatelů (včetně těch, kteří jsou příjemci podpory). Na úrovni zadavatele je třeba zohlednit při kontrole další osoby, které se podílely na přípravě zadávacích podmínek, hodnocení nabídek a rozhodnutí o přidělení veřejné zakázky. Je třeba ověřit, zda zadavatel přijal potřebná opatření, např. čestná prohlášení, smluvní sankce za zjištěný střet zájmů vůči osobám, které se na přípravě zadávacích podmínek, hodnocení nabídek podílely.

VK/SI odpovídá za to, že operace, u které bude zjištěno přidělení veřejné zakázky osobě se zjištěným střetem zájmů, bude vyloučena z financování z NPO nebo bude provedeno odstoupení od smlouvy s vítězným dodavatelem. V případě, že VK/SI vyhodnotí, že se jedná o rizikovou operaci z hlediska střetu zájmů, je povinen dle vlastních nastavených mechanismů, s přihlédnutím k rizikovosti operací, rozhodnout o udělení/neudělení případné podpory.

VK/SI je povinen:

- a) nastavit takové vnitřní procesy, na základě, kterých vyhodnotí a rozhodne (např. formou správního rozhodnutí) o přiznání/nepřiznání podpory k dané veřejné zakázce;
- b) analogicky při kontrole a prověřování postupovat dle kapitoly 8.2.

Pro potřeby deklarace neexistence střetu zájmů slouží jako vzor příloha č. 6 – Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů v průběhu zadávacího řízení.

8.1.7 Ověřování střetu zájmů na úrovni MPO-DU

Nad úrovní VK je do kontroly střetu zájmů dle čl. 61 Finančního nařízení zapojeno i MPO-DU. Ověřování prováděné MPO-DU bude vycházet z dat vložených do systému AIS MPO DU a z informací poskytnutých VK/SI.

Ověření (prováděné administrativní formou) bude probíhat na 3 úrovních:

1. Formální ověření úplnosti údajů

U vzorku operací vložených do AIS MPO DU bude provedeno formální ověření úplnosti údajů o skutečném majiteli. Tyto informace budou ověřovány při kontrole Monitorovací zprávy k Souhrnné žádosti o výplatu finančních prostředků. Ověření úplnosti údajů je jedním z bodů kontrolního listu. Vzorek pro výběr těchto operací určuje MPO-DU prostřednictvím AIS MPO DU.

2. Systémové ověření údajů v AIS MPO DU

AIS MPO DU u operací prověřuje, zda je uvedena informace o skutečných majitelích³⁰ a je propojen s ESM prostřednictvím webové služby. Díky tomuto propojení budou ověřovány informace o skutečných majitelích uvedených v ESM s údaji, které byly poskytnuty k jednotlivým operacím ze strany VK/SI. Tyto informace budou v AIS MPO DU porovnány a systém umožní výpis rozdílných údajů v hodnotách.

3. Ověření procesu kontroly VK u vybraných operací

MPO-DU zároveň může při své činnosti ověřovat aplikaci čl. 61 Finančního nařízení u jednotlivých operací. Za tímto účelem si vyžádá informace od VK dle MP monitorování. Výsledky ověření zaznamená MPO-DU do kontrolního listu. Vzorek pro výběr těchto operací určuje MPO-DU pomocí AIS MPO DU. Minimální vzorek je takový, aby ověření bylo provedeno u všech M/T spojených s operacemi v příslušné žádosti o výplatu finančních prostředků. Za každou platbu je v součtu ověřeno vždy více než 10 operací či konečných příjemců.

8.2 Aplikace zákona 159/2006 Sb., o střetu zájmů

VK/SI je povinen nastavit monitorovací a kontrolní systém, který zajistí, aby v souladu s § 4c zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, nebyla přiznána podpora formou dotace či investiční pobídky žadateli, který je obchodní společností, již alespoň z 25 % vlastní veřejný funkcionář ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) tohoto zákona, nebo jím ovládaná osoba.

Doporučujeme, aby VK při bližším zkoumání podmínek aplikovatelnosti § 4c ověřoval přímou nebo nepřímou majetkovou účast nebo jiné angažmá veřejného funkcionáře ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c)

³⁰ V případě, že je dána povinnost tyto informace v ESM evidovat.

zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů v obchodní společnosti, která je žadatelem, a případné jeho kvalifikované angažmá (postavení zakladatele, svěřenského správce, beneficianta nebo osoby vykonávající dohled nad správou) ve svěřenském fondu, do něhož byla taková obchodní společnost vložena.

V případě, že je VK zjištěno angažmá veřejného funkcionáře uvedeného v § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 159/2006 Sb. v obchodní společnosti, která je žadatelem nebo jeho kvalifikované angažmá ve svěřenském fondu, do něhož byla taková obchodní společnost vložena, doporučujeme pro materiální zjišťování nebo ověřování přítomnosti rozhodujícího (koncového) vlivu veřejného funkcionáře na danou obchodní společnost/žadatele, využít prostředky dokazování podle § 51 a násl. Správního řádu (např. důkaz listinou, znaleckým posudkem, analýzou zápisů z jednání statutárních orgánů, stanov, zakladatelských listin, výročních zpráv, zpráv o vztazích, účetních závěrek apod.).

Zároveň je nutné, aby VK/SI nastavil monitorovací a kontrolní systém, který zajistí také soulad s §4b zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, tj. obchodní společnost, ve které veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 písm. c) nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti, se nesmí účastnit zadávacích řízení podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek jako účastník nebo subdodavatel, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci. Zadavatel je povinen takovou obchodní společnost vyloučit ze zadávacího řízení. Zadavatel nesmí obchodní společnosti uvedené ve větě první zadat veřejnou zakázku malého rozsahu, takové jednání je neplatné.

Za účelem ověření výše uváděného střetu zájmů je VK/SI povinen:

- **provádět předběžnou, průběžnou nebo následnou kontrolu** s využitím dostupných veřejných rejstříků a dalších databázových a vyhledávacích nástrojů (např. OR, RŽP, ESM, Evidence svěřenských fondů, Centrálního registru oznámení, ARACHNE a další) vedoucí k identifikaci skutečných majitelů žadatelů a dalších zúčastněných osob³¹.

Kontrola střetu zájmů je prováděna u žadatelů, a to jako předběžná nebo jako průběžná či následná kontrola. Kontrola je prováděna před vydáním právního aktu nebo před uzavřením smlouvy s příjemcem a dále po ukončení realizace operace (nebo její části, která je součástí NPO). Při kontrole je možné využít provádění ověření na vzorku. Velikost vzorku stanovuje

³¹ Při tomto ověření je vždy nutné využívat ESM a OR.

vlastník komponenty na základě interní analýzy³². V případě, že po podpisu právního aktu vyplynou najevo nové, dříve neznámé skutečnosti, je povinen VK/SI opakovat kontrolu na střet zájmů dle § 4c výše uvedeného zákona a v intencích příslušných vnitřních předpisů. Tento postup není nutný u žadatelů, kteří nemají ze zákona povinnost zápisu do uvedených rejstříků (např. stát, obce, kraje);

- **provádět ověření (s využitím ESM, evidence svěřeneckých fondů a přehledu veřejných funkcionářů vedených na Ministerstvu spravedlnosti) osob v postavení veřejného funkcionáře** pro kontrolu střetu zájmů dle § 4c zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů (viz níže);
- **stanovit standardizované závazné postupy VK/SI nebo implementujícího subjektu v případě zjištění střetu zájmu, např. postup pro nepřiznání podpory/odnětí dotace, včetně postupů v případě zjištění nejasností a sporných případů.** V těch bude definováno, jak dále postupovat dle charakteru případu a možnosti nalezení skutečného stavu (např. vyžádání dalších dokumentů od žadatele nebo správců rejstříků, jednání s žadatelem, kontrola na místě, dokazování znaleckým posudkem apod.);
- nastavit takové vnitřní procesy na základě, kterých vyhodnotí a rozhodne (např. formou správního rozhodnutí) o přiznání/nepřiznání podpory.

VK/SI se k ověření vztahů za účelem odhalení střetu zájmů doporučuje:

- využívat ARACHNE, nástroje vytvořeného EK pro identifikaci potenciálně rizikových operací, event. jiné obdobné nástroje. Zajištění přístupů do aplikace je v kompetenci VK.
- VK/SI odpovídá za to, že žadateli, u kterého **bude zjištěn střet zájmů** dle § 4c zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů **nebude přiznána podpora formou dotace či investiční pobídky**, z níž vyplývá možnost čerpání prostředků NPO, popř. bude proveden stanovený postup dle národní legislativy, který dalšímu čerpání podpory zamezí.

³² Koncept střetu zájmů se nevztahuje na situace, kdy se plnění rozpočtu EU týká rozhodnutí obecné povahy a je založeno na objektivních kritériích platných pro celé hospodářství. Například národní systém (nárokový systém) nákupu nových kotlů pro všechny domácnosti, kde je třeba splnit určitá předem definovaná a objektivní kritéria a kde není možné ovlivnit přidělování finančních prostředků z rozpočtu EU konečným příjemcům, by nebyl z hlediska střetu zájmů relevantní. Taková opatření by však mohla být ovlivněna podvody, korupcí a/nebo dvojitým financováním.

Přehled veřejných funkcionářů: Přehled veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů zpracovává a pravidelně publikuje Ministerstvo spravedlnosti na svých webových stránkách³³.

O případném přiznání/nepřiznání podpory rozhoduje vždy VK/SI.

8.3 Střet zájmů u finančních nástrojů

Střet zájmů dle § 4 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů není přímo aplikován a je řešen u komponent poskytujících podporu formou FN (úvěry, záruky, kapitálové/kvazikapitálové nástroje) v souladu s AML, tj. SI FN (finanční zprostředkovatelé) jsou při jejich poskytování povinni aplikovat obvyklé postupy AML (zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu) a regulace platné pro finanční instituce v dané oblasti.

³³ <https://justice.cz/web/msp/seznam-vf>

9. PRINCIPY PRO VYLOUČENÍ RIZIKA PODVODŮ A KORUPCE

VK/SI je odpovědný za nastavení takového systému, který bude efektivně bránit podvodům a možné korupci, a při jejich odhalení bude veškeré podezřelé aktivity oznamovat, spolupracovat na jejich prošetření a dále sledovat i ostatní nesrovnalosti v souladu s Metodickým pokynem pro nesrovnalosti pro Národní plán obnovy na období 2021-2026 (dále jen „MP pro nesrovnalosti“).

Otázku na podezření ze spáchání trestných činů se znaky podvodu nebo korupce VK/SI zapracuje do všech kontrolních listů pro předběžné, průběžné i následné administrativní kontroly a kontroly na místě.

Indikátorem podvodu je:

- prokazatelná snaha žadatele/účastníka zadávacího řízení/dodavatele uvést nepravdivé nebo neúplné informace;
- uvedení informace v rozporu se skutečností, které mohou vést k neoprávněnému poskytnutí podpory (získání právního aktu) nebo vyplacení podpory (podvod při vykazování výdajů v žádosti o platbu) nebo proplacení výdajů dodavateli ze smlouvy;
- fingovaná plnění;
- falšované účetní nebo daňové doklady;
- nepravdivý posudek znalce na cenu nemovitosti (nahodnocení);
- personální, ekonomické nebo vlastnické propojení zadavatele veřejné zakázky a dodavatele/subdodavatele;
- mezi zadavatelem veřejné zakázky a dodavatelem subdodavatelem existují další smluvní vztahy (např. smlouvy týkající se jiných veřejných zakázek, smlouvy o úvěru, smlouvy o poradenství) které umožňují ovlivňovat konečnou cenu a platby za dotčenou veřejnou zakázku;
- shodná adresa zadavatele veřejné zakázky a dodavatele, dodavatele a subdodavatele;
- z minulosti jsou známy zprávy z médií, které svědčí o významných podezřelých ekonomických aktivitách daného příjemce, dodavatele nebo subdodavatele;
- vícečetné dodatky ke smlouvám s dodavateli, které vedou k navyšování cen nebo změně jiných obchodních podmínek v rozporu se zadávací dokumentací apod.

Kladná odpověď na otázku (zda existuje podezření, nebo byl prokázán trestný čin), vždy musí znamenat pozastavení dosavadních procesů (hodnocení, proplácení), hlubší prověření situace, kterou indikátor

naznačuje (např. kontrolou na místě/administrativním ověřením), oznámení případu na příslušné orgány, a následný postup dle národní legislativy zabraňující dalšímu proplácení výdajů danému žadateli nebo dodavateli, pokud bude soudem prokázána vina.

Účinnou prevencí podvodů je zavedení vícestupňového účinného kontrolního systému sestávajícího z administrativního stupně kontroly operací i kontrol na místě (na bázi vzorku), který zajišťuje schopnost rychlé reakce na zjištěná rizika (indikátory podvodu, iniciace „RED FLAGS“). Vícestupňový systém kontroly a rozhodování je účinné zavést především u předběžné veřejnosprávní kontroly, tj. před vydáním právního aktu/uzavřením smlouvy.

Žádný příjemce, dodavatel ani operace nesmí být předem vyloučeni z možného budoucího provedení kontroly na místě. Klíčovým prvkem je sdílení informací o rizikových operacích a žadatelích/dodavatelích uvnitř kontrolního systému a při zjištění závažného podezření maximálně intenzivní prověřování se zapojením všech zainteresovaných kontrolorů (sdílený seznam rizikových operací, žadatelů, smluv).

Případy prokázaných podvodů je povinen VK/SI v pravidelných intervalech (minimálně 1x ročně) vyhodnocovat a na základě tohoto vyhodnocení vždy provést zpřísnění a zvýšení účinnosti kontrolního systému v dané oblasti (nové kontrolní listy, nový stupeň kontroly, seznamy – tzv. „blacklisty“ podezřelých žadatelů, dodavatelů, podezřelých skutečných majitelů, kteří vyžadují zvýšenou pozornost (vytvořené seznamy je třeba archivovat).

VK/SI je povinen:

- v rámci kontroly formálních náležitostí ověřit správnost předkládaných údajů v aktivitách a povinných přílohách pomocí ověření informací v nich uvedených;
- prověřit žadatele v registru dlužníků, insolvenčním rejstříku;
- provést kontrolu vlastnické struktury účastníků zadávacího řízení (dle ESM, evidence svěřenských fondů, Registru oznámení – veřejní funkcionáři) veřejné zakázky (včetně subdodavatelů, kteří jsou známi);
- zavést etické kodexy, nebo obdobné interní předpisy pro administrátory podpor a veřejných zakázek a účinně systematicky prověřovat jejich dodržování;
- zavést standardní/pravidelné kontroly prováděné při kontrole veřejných zakázek s využitím indikátorů střetu zájmů dle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů;

VK/SI nastaví s využitím dosavadních zkušeností v rámci komponenty postupy hlášení jakýchkoli podezřelých případů na střet zájmů, podvod a korupci, ve kterých stanoví nejen procesy, ale i subjekty odpovědné za zpracování hlášení, a to včetně subjektů odpovědných za s tím spojené úkony, kterými jsou např. administrativní kontroly, prověření veřejných rejstříků a provedení kontroly na místě. Součástí nastavení tohoto procesu je i zajištění ochrany oznamovatelů tzv. „whistleblowerů“³⁴. Sledování a archivace údajů o operacích je třeba také upravit v interních předpisech VK/SI.

9.1 Legislativa EU definující podvod

Legislativa EU definuje podvod ve smyslu článku 136, písmene d), oddílů (i, ii) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (Finanční nařízení), článku 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie a článku 1 Úmluvy o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (95/C 316/03) vypracované Aktem Rady ze dne 26. července 1995. Důležitým dokumentem v oblasti ochrany finančních zájmů Unie je mj. i Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství.

9.2 Legislativa definující dotační podvod

Dotační podvod definuje § 212, podvod § 209, úvěrový podvod § 210 a poškození finančních zájmů EU § 260 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Korupce je pak vymezena v § 259 (Pletichy při veřejné zakázce a veřejné soutěži), § 331 (Přijetí úplatku), § 332 (Podplácení), § 333 (nepřímé úplatkářství) stejného zákona. Při zjištění podezření ze spáchání těchto trestných činů (musí být naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu) je povinností VK/SI danou skutečnost v případě důvodného podezření bezodkladně předat orgánům činným v trestním řízení.

Do doby ukončení trestního řízení VK/SI pozastaví platby a postup hodnocení operace, hodnocení nabídky daného účastníka zadávacího řízení. V případě, že se prokáže vina, je třeba uplatnit zavedený

³⁴ Dle Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie a zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů.

postup dle národní legislativy a předejít dalším proplácení výdajů na operaci/smlouvu. **V tomto případě je třeba postupovat v souladu s MP pro nesrovnalosti³⁵ a dané hlásit jako podezření na nesrovnalost.**

Rozhodným okamžikem je sepsání záznamu o zahájení úkonů v trestním řízení (upraveno v ustanovení § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

9.3 Legislativa EU definující korupci

Legislativa EU definuje korupci ve smyslu čl. 4, odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1371, aktivní korupci ve smyslu článku 3 Úmluvy o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie, vypracované Aktem Rady ze dne 26. května 1997. Podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, tomuto vymezení v českém právním řádu odpovídají trestné činy podplácení (§ 332), nepřímé úplatkářství (§ 333), přijetí úplatku (§ 331), pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), zneužití pravomoci veřejné osoby (§ 329), maření úkolu veřejné osoby z nedbalosti (§ 330).

³⁵ Ve všech případech je případ hlášen úřadu OLAF (prostřednictvím CKB AFCOS na MF). Hlášení v MANAGEMENT DECLARATION je nutné ve všech případech, kdy je toto spojeno s implementací reforem a investic financovaných RRF. Nesrovnalosti hlášené v minulosti (za sledované období) je třeba dále komentovat a uvádět v MANAGEMENT DECLARATION k Souhrnné žádosti o výplatu finančních prostředků a zaznamenat jejich vývoj i v případě následujících MANAGEMENT DECLARATION.

10. VÝČET POVINNOSTÍ, VHODNÝCH OPATŘENÍ A DOPORUČENÍ

Povinnosti plynoucí z tohoto MP pro VK/SI:

- přijmout vhodná opatření k předcházení podvodům, korupci, dvojímu financování a střetu zájmů;
- přijmout vhodná opatření k odhalování a nápravě podvodů, korupce, dvojího financování a střetu zájmů, které vymezuje čl. 61 odst. 2 a 3 Finančního nařízení a podniknout právní kroky k získání zpět zpronevěřených finančních prostředků, a to i v souvislosti s jakýmkoli opatřením k provádění reforem a investic v rámci NPO.

VK/SI je ukládáno, aby za účelem zajištění včasné identifikace a odhalení případných podvodů, korupce, dvojího financování a střetu zájmů:

- identifikoval oblasti s vyšším rizikem podvodů, korupce, dvojího financování a střetu zájmů během implementace (prostřednictvím analýzy rizik), prováděl důkladné kontroly, prověření apod.;
- zajistil, aby zaměstnanci byly dostatečně proškoleni a informováni, aby byli schopni ukazatele (varovné signály) např. podvodu identifikovat.

K jejich identifikaci lze využít i následující informace EK:

- Pokyny k ukazatelům podvodů pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudružnosti³⁶;
- Přehled anonymizovaných případů – strukturální opatření³⁷;
- Praktický průvodce pro vedoucí pracovníky – Identifikace střetu zájmů při zadávání veřejných zakázek týkajících se strukturálních opatření³⁸;

³⁶https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/information/publications/cocof-guidance-documents/2009/information-note-on-fraud-indicators-for-erdf-esf-and-cf

³⁷<https://ec.europa.eu/sfc/sites/default/files/sfc-files/compendium-of-anonymised-cases-structural-actions-CS.pdf>

³⁸<https://docplayer.cz/4663506-Identifikace-stretu-zajmu-pri-zadavani-verejnych-zakazek-tykajících-se-strukturalnich-opatreni-prakticky-pruvodce-pro-vedouci-pracovniky.html>

- Praktický průvodce pro řídicí orgány – Odhalování padělaných dokumentů v oblasti strukturálních opatření³⁹.

Pro příklady „RED FLAGS“ je možné nahlédnout do Přílohy č. 2 - Vzorové příklady „RED FLAGS“ a popis typů rizik, která obsahuje výčet nejčastějších indikátorů.

- využívat nástroj pro hodnocení rizik ARACHNE, dalších dostupných registrů (Obchodní rejstřík apod.), databází a sociálních sítí;
- zřídit interní kanály pro hlášení podezření na podvody a jiné nekalé praktiky, pokud takové kanály nemá zavedeny.

³⁹ <https://ec.europa.eu/sfc/sites/default/files/sfc-files/guide-forged-documents-CS.pdf>

11. PRINCIPY SLEDOVÁNÍ A KONTROLY ZPŮSOBILOSTI VÝDAJŮ NA ÚROVNI OPERACE

Tyto principy jsou založeny zejména na aplikaci postupů ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

VK/SI je odpovědný za nastavení takového kontrolního systému, který bude před vykázáním a proplacením v rámci NPO schopen ověřit věcnou způsobilost výdajů (vznikajících příjemci podpory a vedených v jeho účetnictví), jejich přiměřenost, časovou způsobilost a jejich náležité vykazování. Pro tyto účely budou zavedeny standardizované kontrolní listy, které se zaměří na níže uvedené podmínky způsobilosti výdajů a rizika (dvojí financování, podvod, korupce, střet zájmů).

Pokyn obecně stanovuje postupy pro usnadnění identifikace závažných nesrovnalostí pomocí využití varovných signálů (RED FLAGS).

V případě odhalení nesrovnalosti (dvojí financování, střet zájmů, korupce, podvod) u konkrétní již proplacené operace příjemci, nastaví pro tyto situace VK/SI do svých řídicích a kontrolních systémů vždy takové postupy řešící navrácení již vyplacených prostředků (v souladu s rozpočtovými pravidly či jinou ekvivalentní legislativní úpravou).

11.1 Věcná způsobilost výdajů a jejich přiměřenost

Hledisko věcné způsobilosti výdaje vyžaduje splnění těchto dvou kumulativních podmínek:

- a) je realizován v souladu s právními předpisy (tj. právními předpisy EU, ČR a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu ČR);
- b) naplňuje pravidla programu a podmínky podpory (tj. podmínky dané právním aktem o poskytnutí/převodu podpory uzavřeným mezi jejím poskytovatelem a žadatelem).

Výdaje musí být přiměřené a musí být vynaloženy v souladu s následujícími principy:

- hospodárnosti (= minimalizace výdajů při respektování cílů operace);
- účelnosti (= přímá vazba na operaci a nezbytnost pro realizaci operace);
- efektivnosti (= maximalizace poměru mezi výstupy a vstupy operace).

RRF by měl zpravidla financovat pouze výdaje, které jsou jednorázové povahy a spadají do časového horizontu plánu. Čl. 5 odst. 1 Nařízení RRF stanoví, že podpora z RRF by neměla nahrazovat opakující

se výdaje SR, to neplatí v případě výjimek schválených ze strany EK. To platí jak pro správní výdaje, jako jsou výdaje na mzdy/platy zaměstnanců, tak pro provozní výdaje.

RRF může zahrnovat výdaje na administrativní úkoly, které jsou jasně a přímo spojeny s investicí/reformou (např. posouzení dopadů; přípravné výdaje; prováděcí, kontrolní, monitorovací a komunikační činnosti, hodnocení atd. spojené výhradně s touto reformou/investicí).

11.2 Časová způsobilost výdajů

Z časového hlediska lze považovat ve vztahu k financování z RRF za způsobilá opatření zahájená 1. února 2020 a později. Opatření v kapitole 7. RePowerEU jsou způsobilá od 1. února 2022, nejsou-li rozšířením opatření z původního plánu. Výdaje na operaci vykazovanou v rámci plnění M/T nesmí vzniknout před těmito daty ani nesmí být z NPO financovány výdaje za práce a dodávky zboží, které byly uskutečněny (v případě prací zahájeny) před výše uvedenými daty. Nejzazším termínem způsobilosti výdajů financovaných z RRF je 31. prosinec 2026. Operace, které přispívají k naplnění konkrétního M/T, mohou být ukončeny i po splnění M/T. V tomto kontextu je třeba přihlídnout k tomu, čím je dosaženo splnění M/T (např. vydání dokumentu, uzavření smlouvy, certifikace energetické účinnosti apod.), splnění může být dosaženo i jiným způsobem, než je reálné dokončení operace, pokud to Prováděcí Rozhodnutí Rady nebo provozní ujednání s EK výslovně umožňují. Operace, které přesahují dobu implementace RRF, jsou v navazující části hrazeny z jiných zdrojů – např. ze státního rozpočtu.

11.3 Vykazování výdajů

Žadatel je povinen způsobilé výdaje nárokové pro danou operaci řádně doložit, a to příslušným účetním dokladem nebo další podpůrnou dokumentací. VK/SI jsou povinny nastavit pro každou reformu/investici výčet způsobilých výdajů a způsoby a dokumenty nutné pro jejich doložení. Prostřednictvím účetních, daňových či jiných dokladů prokazuje žadatel vždy věcnou a časovou způsobilost pro vznik výdaje, přímou vazbu vynaloženého výdaje na operaci a jeho nezbytnost pro její realizaci.

Výjimku tvoří výdaje, které spadají pod režim daný možnostmi zjednodušeného vykazování výdajů, kde není povinnost žadatele výdaje dokládat účetními doklady. VK/SI jsou však povinni doložit

kontrolním a auditním orgánům EU a ČR na základě jakých metod byla stanovena výše výdajů k proplacení dotace v režimu zjednodušeného vykazování výdajů a jak byly tyto metody stanoveny a uplatňovány na úrovni jednotlivých operací, a to včetně doložení výstupů a výsledků. V případě operací, u nichž dochází k souběhu podpor, je potřeba zavést takové povinnosti v právních aktech, aby příjemce podpory byl schopen jednoznačně odlišit zdroje, a jimi podpořené výdaje, nebo jejich části (např. prostřednictvím analytické evidence v účetnictví, prostřednictvím detailní evidence výdajů a provedených prací, dodávek a služeb).

Řádně nedoložené výdaje se považují za nezpůsobilé. Lze však vyzvat žadatele, aby předložené podklady doplnil, pokud nejsou úplné. Stanovení bližšího postupu pro doplňování a odstraňování nedostatků v žádostech o platbu je v kompetenci VK/SI, tím nejsou dotčena ustanovení legislativy EU a ČR.

12. ZKRATKY

Zkratky použité v tomto MP jsou uvedeny v samostatném dokumentu s názvem Seznam zkratk.

13. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Kontrolní list pro kontrolu „Red Flags“

Příloha č. 2 - Vzorové případy „RED FLAGS“ a popis typů rizik

Příloha č. 3 – Etický kodex

Příloha č. 4 – Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů ve vztahu k poskytovateli podpory

Příloha č. 5 – Vzorové čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů

Příloha č. 6 – Čestné prohlášení k vyloučení střetu zájmů v průběhu zadávacího řízení

Příloha č. 7 - Kontrolní list pro kontrolu čestných prohlášení pro vyloučení střetu zájmů